

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Bakalářská práce

2021

Hynek Janoušek

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Katedra politologie

Hynek Janoušek

**Přeshraniční spolupráce České
republiky, Spolkové republiky
Německo a Polské republiky v rámci
Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa**

Bakalářská práce

Praha 2021

Autor práce: Hynek Janoušek
Vedoucí práce: PhDr. Martin Jeřábek, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Bibliografický záznam

JANOŠEK, Hynek. *Přeshraniční spolupráce České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky v rámci Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa*. Praha, 2021. 71 s. Bakalářská diplomová práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Martin Jeřábek, Ph.D.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje problematice euroregionů s českou spoluúčastí. V teoretické části je rozebírán vznik euroregionů, jejich funkce, vnitřní mechanismy a fungování. Euroregiony jsou důležitými články přeshraniční spolupráce, kterou ovlivňují především prostřednictvím projektů, které jsou financovány z fondů Evropské unie. Tyto projekty mají za cíl zintenzivnit přeshraniční spolupráci mezi jednotlivými obcemi a městy, společně s dalšími subjekty. V práci je vysvětleno, jak dané projekty vypadají, jakým způsobem jsou financovány, a jakým způsobem jsou realizovány. Praktická část se věnuje aplikaci teoretických poznatků na jeden konkrétní euroregion, Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Na tomto euroregionu je prakticky objasněna funkce euroregionů a jsou na něj aplikované teoretické poznatky z teoretické části. Dále jsou v praktické části uvedeny konkrétní projekty, které byly dotovány skrze Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, aby na nich bylo vysvětleno praktické fungování euroregionů a jejich členů.

Abstract

This bachelor thesis deals on the problematics of Euroregions with Czech participation. The theoretical part discusses the emergence of Euroregions, their functions, internal mechanisms and functioning. Euroregions are an essential part of the cross-border cooperation, which they influence primarily through projects funded by European Union funds. These projects aim to strengthen cross-border cooperation between individual municipalities and cities, together with other entities.

The thesis explains more details about mentioned projects - the description of concrete projects, funding and the actual realization. The practical part is devoted to the application of data to one specific Euroregion, Euroregion Neisse-Nisa-Nysa.

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa is an appropriate example for the explanation of the actual function of Euroregions. Data from the theoretical part are applied to that to provide a complete picture.

Furthermore, the practical part mentions specific projects which were subsidized through the Euroregion Neisse-Nisa-Nysa to explain the functioning of Euroregions and their members in practice.

Klíčová slova

euroregiony, Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, Evropská unie, financování, přeshraniční spolupráce, projekty

Keywords

Euroregions, Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, European Union, financing, cross-border cooperation, projects

Rozsah práce: 108 437 znaků včetně mezer

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27. července 2021

Hynek Janoušek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Martinu Jeřábkovi, Ph.D. za vedení této práce a za jeho podnětné návrhy a připomínky. Zároveň bych chtěl poděkovat všem, kteří mi při psaní byli oporou.

Obsah

Úvod.....	8
Cíle práce	8
Rozbor literatury	9
Metodologie praktické části	10
1 Teoretická část.....	12
1.1 Definice euroregionu.....	12
1.2 Euroregiony v České republice	13
1.2.1 Právní postavení euroregionů s českou účastí.....	13
1.2.2 Členství v euroregionu	14
1.2.3 Velikost euroregionů	16
1.2.4 Organizační struktura euroregionů.....	18
1.2.5 Oblast působení euroregionů.....	20
1.2.6 Euroregiony a finance	20
2 Praktická část.....	24
2.1 Euroregion Nisa	24
2.1.1 Velikost Euroregionu Nisa	24
2.1.2 Organizační struktura Euroregionu Nisa.....	25
2.1.3 Oblast působení Euroregionu Nisa.....	26
2.1.4 Financování Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa	27
2.2 Projekty Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa	29
2.2.1 Projekt „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“	31
2.2.2 Projekt „Naučné stezky v česko-polském příhraničí“	35
2.2.3 Projekt „Emix3“	39
2.2.4 Projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“	43
2.2.5 Projekt „Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“	47
2.2.6 Projekt „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“	50

Závěr	52
Summary	54
Použité prameny a literatura	55
Primární zdroje.....	55
Sekundární zdroje	56
Seznam příloh	64
Přílohy.....	65

Úvod

Euroregiony začaly na území Česka vznikat již od počátku 90. let jakožto dobrovolná zájmová sdružení, které si daly za cíl vytvoření společného prostoru pro přeshraniční spolupráci s rozmanitým portfoliem zájmů a aktivit. Inspirací byla místním samosprávám praxe ze západní Evropy, kde byla idea přeshraniční spolupráce praktikována již od 50. let 20. století. Spolupráce spočívá na zásadách rovnoprávnosti, vyjádřených "Evropskou rámcovou úmluvou o spolupráci přesahující hranice mezi územními celky a orgány," přijatou Radou Evropy v roce 1980. Oblasti této spolupráce jsou velmi rozmanité. V rámci euroregionů se řeší témata jako například silniční doprava, energetika, ochrana životního prostředí, nebo věda a vzdělání. Postupně se euroregiony staly důležitou součástí podpory místního rozvoje a přeshraniční spolupráce, čemuž pomohl vstup zainteresovaných států do Evropské unie v roce 2004 a později i do Schengenu roku 2007. Pozitivní důsledky spolupráce v rámci euroregionů nejsou dostatečně probádány, ačkoliv mají vliv na místní rozvoj a kulturní život v daných lokalitách. Na území Česka postupně do roku 2001 vzniklo 13 euroregionů, z nichž se ve své bakalářské práci budu věnovat konkrétně jednomu, a to Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa. Tento Euroregion bude v práci detailně představen a popsán. Euroregiony jako takové jsou součástí procesu evropské integrace, která je v současné době velmi aktuálním tématem.

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je odpovědět na otázku, zdali je přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa úspěšná. Na tuto otázku bude zodpovězeno prostřednictvím zmapování několika projektů z různých odvětví spolupráce. Tato odvětví jsou různorodá. Spolupráce probíhá v oblastech silniční dopravy, ochrany životního prostředí, kultury, vědy a vzdělávání, a mnoha dalších. Konkrétní výsledky v jednotlivých odvětvích budou ovlivňovat odpověď na otázku úspěšnosti celé spolupráce. Kromě úspěšnosti jednotlivých projektů bude taktéž brána v potaz kontinuita. V tomto případě se jedná o kontinuitu spolupráce v určitých odvětvích, spolupráce mezi určitými partnery, a kontinuitu účasti jednotlivých členů. Jelikož je členství v Euroregionu Nisa postaveno na dobrovolnosti, bude i počet členů Euroregionu v tomto případě brán jako jeden

z faktorů úspěšnosti. Zřetel bude v celkovém zhodnocení brán i na flexibilitu Euroregionu. Tím je myšleno, jestli se v rámci Euroregionu dají řešit pouze témata a problémy, které zapadají do dlouhodobých strategií, nebo jestli je v rámci Euroregionu možno pružně reagovat i na náhle vyvstalou otázku nebo problém. V práci bude poukázáno i na to, jestli se skrze euroregiony dají uplatňovat politiky EU. Práce se bude soustředit i na případné problémy, které se spoluprací v rámci euroregionů souvisí.

Rozbor literatury

V teoretické části se práce opírá o dosavadní výzkum euroregionů Pavla Brandy, který zpracoval komparativní analýzu euroregionů v České republice¹, vydal publikaci pro Euroregion Nisa² a podílel se na jeho benchmarkingové analýze³. Dále jsou informace čerpány z oficiálních webových stránek a publikací různých českých euroregionů, především Euroregionu Nisa⁴. Obecně jsou o euroregionech k dispozici téměř veškeré informace online díky pokroku v digitalizaci dokumentů a jiných psaných materiálů. Z tištěných knih se přeshraniční spolupráci věnuje „České pohraničí- bariéra nebo prostor zprostředkování?“⁵ od Milana Jeřábka. Dále jsou v práci použity materiály Evropské Unie, ať už zprostředkované nebo odsouhlasené Evropským parlamentem, nebo Evropskou Komisí. Informace byly čerpány i z českých úřadů, které se zabývají euroregiony a evropskými dotacemi.

V praktické části věnující se Euroregionu Nisa je pracováno s ustanovujícími dokumenty Euroregionu, a dalšími dokumenty a online publikacemi, které jsou téměř zcela dostupné na webových stránkách Euroregionu. I v této části práce bylo čerpáno z některých publikací Pavla Brandy. Praktická část

¹ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1). Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

² BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

³ *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=1>

⁴ *Euroregion Neisse - Nisa - Nysa* [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, 2017. Dostupné z: <<https://ern.cz/>>

⁵ JEŘÁBEK, Milan. *České pohraničí - bariéra nebo prostor zprostředkování?* / Milan Jeřábek, Jaroslav Dokoupil, Tomáš Havlíček a kolektiv. Praha: Academia, 2004. ISBN 8020010513.

věnující se projektům uskutečněným v rámci Euroregionu Nisa se opírá o oficiální projektovou dokumentaci jednotlivých projektů, především projektovou žádost. O tyto dokumenty bylo žádáno prostřednictvím zákona 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.⁶ Jako doprovodné zdroje jsou použity publikace a propagační materiály, které již ze své podstaty musí ke každému projektu existovat (propagace projektu je nezbytnou podmínkou udělení dotace). Důležitým zdrojem informací jsou taktéž kompendia projektů, která poskytují informace jak o projektech, kterými se práce zabývá, tak o projektech, které jsou v práci pouze zmíněny.⁷

Euroregionu Nisa se věnuje článek „Přeshraniční spolupráce v trilaterálních euroregionech Nisa a Šumava z perspektivy starostů a starostek“ v časopisu *Geografie*. Výzkum probíhal dotazníkovou metodou, jejichž návratnost byla dohromady pouze cca 13%, tudíž je nutné se na závěry tohoto výzkumu dívat s určitou rezervou.⁸

Metodologie praktické části

V první kapitole praktické části aplikuji poznatky z teoretické části na konkrétní případ Euroregionu Nisa. V druhé kapitole praktické části jsem se rozhodl zabývat tzv. velkými projekty, což jsou projekty, jejichž celková cena přesahuje 1 milion Kč. Obecně je těmto projektům věnována větší pozornost a existuje v jejich případě více pramenů. Každý projekt má svého specifického nositele. Jedná se o subjekt, který zpracovává a odevzdává projektovou žádost, a který za celý projekt zodpovídá. Každý uvedený realizovaný projekt má jiného nositele, abych mohl poukázat na případné rozdíly mezi nositeli, pokud existují.

Projekty z let 2007-2013 jsou rozděleny do několika skupin. Mezi Českem a Polskem se jedná o:

- prevenci rizik,
- územní spolupráci veřejných institucí,

⁶ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 106/1999 Sb.: Zákon o svobodném přístupu k informacím. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, ročník 1999, 39/1999, číslo 106. Dostupné také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>>

⁷ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

⁸ FRÁNĚ, Luděk, Daniel KNÝ, Karel B. MÜLLER a KAMIL FLEISSNER. *Přeshraniční spolupráce v trilaterálních euroregionech Nisa a Šumava z perspektivy starostů a starostek*. *Geografie* [online]. Česká geografická společnost, z. s., 2020, 2020(125/2), s. 243-269 [cit. 2021-7-26]. Dostupné z: <https://geografie.cz/media/pdf/geo_2020125020243.pdf>

- rozvoj podnikatelského prostředí,
- posilování dostupnosti,
- podporu společenských, kulturních a volnočasových aktivit,
- a podporu rozvoje cestovního ruchu.⁹

Mezi Českem a Svobodným státem Sasko se jedná o:

- protipovodňovou ochranu,
- infrastrukturu,
- bezpečnost,
- hospodářskou spolupráci,
- spolupráci v oblasti regionálního plánování a rozvoje,
- odstranění povodňových škod,
- cestovní ruch,
- lidské zdroje,
- a ochranu životního prostředí.¹⁰

Každý uvedený realizovaný projekt patří do rozdílné skupiny projektů, aby byla zodpovězena otázka, zdali se Euroregion Nisa jako takový soustředí na určitá témata a dlouhodobě je řeší.

Pro účely práce byl zvolen průřez oblastmi, kterými se Euroregion Nisa zabývá. Z česko-polských projektů se práce věnuje skupinám prevence rizik a podpora rozvoje cestovního ruchu. Z česko-německých projektů práce sleduje oblasti spolupráce v oblasti regionálního rozvoje a plánování, ochrana životního prostředí, a odstranění povodňových škod. Z každé této oblasti byl reprezentativně uveden a popsán jeden projekt, nebo to byl jediný projekt splňující všechna kritéria výběru v dané oblasti.

⁹ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 2. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf> >

¹⁰ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 4. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf> >

1 Teoretická část

1.1 Definice euroregionu

Definice euroregionu není zcela jednoznačná, protože samotný pojem euroregion se dá chápat různými způsoby. Nejobecněji se dá euroregion popsat jako struktura podporující přeshraniční spolupráci. Jako euroregion se označuje mnoho různých subjektů. Tyto subjekty se ale liší svojí organizací, nebo právní formou. Přesto existuje několik charakteristik, které jsou euroregionům společné. Euroregiony jsou stálé struktury s identitou oddělenou od svých členů. Disponují vlastní administrativou, technickými a finančními zdroji a v neposlední řadě také vlastním vnitřním systémem rozhodování. Euroregion jako takový nezakládá nový stupeň samosprávy. Jedná se spíše o koordinační orgán, který slouží ke zprostředkování kontaktů.¹¹

Jednoznačně definovat euroregion do jisté míry komplikuje fakt, že za euroregion se dá označit buďto jedna z jeho národních částí, nebo kompletní přeshraniční celek. Pojem euroregion přirozeně nabádá k tomu, že se jedná o geograficky ohraničené území, na němž se odehrává přeshraniční spolupráce. Tento pohled není nesprávný, ale je důležité chápat euroregion zároveň jako instituci, organizaci sloužící k rozvoji přeshraniční spolupráce na daném území.¹² Obecně se tedy dá pojem euroregion chápat národně-geograficky, přeshraničně-geograficky, národně-institucionálně, nebo přeshraničně-institucionálně. Národně-geografické vnímání euroregionu jej chápe jako území, na němž se vyskytují členové národní části euroregionu. Přeshraničně-geografické vnímání euroregionu jej vnímá jako přeshraniční území skládající se ze všech národních částí. Tento způsob vnímání euroregionu je z geografického hlediska ten častější. Národně-institucionální vnímání euroregionu jej chápe jako právní subjekt, ve kterém se sdružují členové národní části euroregionu. Tato sdružení povětšinou disponují právní subjektivitou. Přeshraničně-institucionální vnímání euroregionu jej vnímá jako přeshraniční organizaci se společnými orgány, která sdružuje národní sdružení. Tyto přeshraniční organizace většinou právní subjektivitou nedisponují.

¹¹ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 72 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

¹² *Euroregion Neisse - Nisa - Nysa* [online]. [cit. 26.7. 2021]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, 2017. Dostupné z: <<https://ern.cz/>>

Z institucionálního hlediska jsou euroregiony častěji chápány národně-institucionálně.¹³

1.2 Euroregiony v České republice

Euroregiony v České republice vznikaly v letech 1991-2002. Jako první vzniknul euroregion Nisa, a to konkrétně 21.12.1991. Mezi lety 1991-1993 vzniklo celkem pět nových euroregionů, všechny na česko-německé hranici. Speciální případ je euroregion Nisa, kde navíc figuruje polská strana, a euroregion Šumava, jehož součástí je navíc rakouská strana. V letech 1996-1998 postupně vznikly čtyři nové česko-polské euroregiony, například euroregion Praděd, který vzniknul 2.7.1997. V letech 1999-2002 vznikly tři nové euroregiony na česko-slovenské hranici. Speciálními případy jsou euroregion Pomoraví, v rámci kterého spolupracují česká, slovenská a rakouská strana, a euroregion Beskydy, jež zahrnuje kromě české a slovenské také polskou stranu. Zatím posledním euroregionem vzniklým 28.5.2002 je Silva Nortica na česko-rakouské hranici. Není náhodou, že jako první vznikly euroregiony na česko-německé hranici, protože právě Německo, konkrétně Spolková republika Německo, bylo prvním evropským státem, na jehož hranici začaly vznikat euroregiony, tudíž s nimi mělo ze všech českých sousedů nejbohatší zkušenost. Z výše uvedených dat je patrné, že euroregiony v České republice vznikaly ve vlnách po jednotlivých státech.¹⁴

1.2.1 Právní postavení euroregionů s českou účastí

Právní postavení českých částí euroregionů a euroregionů s českou účastí celkově lze shrnout do následující teze:

České části euroregionů mají právní formu zájmového sdružení právnických osob dle paragrafu § 20 písm. f) občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. Ve znění pozdějších předpisů nebo sdružení obcí podle § 49 zákona o obcích č. 128/2000 Sb.

¹³ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 73 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

¹⁴ *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Historie euroregionů v ČR*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2021-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=3>

*Ve znění pozdějších předpisů (především v závislosti na tom, zda jsou členy sdružení pouze obce nebo i jiné subjekty).*¹⁵

V drtivé většině případů jsou české části euroregionů tvořeny obcemi a městy, což jsou veřejnoprávní subjekty. Sdružení tvořící českou část euroregionu jako taková jsou ale subjekty soukromoprávními, což je staví na úroveň sdružení jiných a fakticky z toho vyplývá slabé postavení českých částí euroregionů. Toto postavení potom neodpovídá významu, jakým euroregiony ovlivňují rozvoj českého pohraničí. Euroregiony jsou navíc velmi důležitými subjekty co se týče získávání a používání prostředků vyplývajících z evropských podpůrných programů.¹⁶

Jednotlivé národní části euroregionu tvoří společný euroregion na základě dohody o spolupráci s ostatními národními částmi z druhé strany hranice. Tyto smlouvy mají až na výjimky psanou podobu. Dohody popisují a upravují fungování euroregionu a ustanovují jeho společné struktury. Jak již bylo řečeno výše, euroregiony většinou nemají právní subjektivitu. Dohody o spolupráci mezi národními částmi euroregionu tedy nezakládají na přeshraniční úrovni právní subjekt. V dnešní době se již některé euroregiony k právní subjektivitě dostaly díky nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). Toto nařízení umožňuje získat seskupením přeshraničního, nadnárodního, nebo meziregionálního charakteru právní subjektivitu, která by poté měla usnadnit a podpořit územní spolupráci jejich členů.¹⁷

1.2.2 Členství v euroregionu

Euroregion jako takový je definován na předem daném území a jeho součástí se mohou stát všechna města a obce, které se na tomto území nachází. Nejčastěji jsou města a obce členy samostatně, možná je ale i varianta, kdy se města a obce předem spojí do sdružení v podobě svazků obcí nebo mikroregionů. Tato varianta se vyskytuje především v euroregionech Bílé Karpaty a Těšínské Slezsko.

¹⁵ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 76 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

¹⁶ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 77 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

¹⁷ KOŁODZIEJSKI, Marek. *Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)*. [online]. 01/2020 [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/94/evropska-seskupeni-pro-uzemni-spolupraci-esus->

Euroregiony bývají povětšinou zájmovými sdruženími právnických osob a možnost členství v euroregionu upravují jeho stanovy. Ty většinou nevylučují možnost členství dalším subjektům mimo měst a obcí. Tyto subjekty se ale stále musejí nacházet na území euroregionu a musejí s ním mít společné cíle. Existuje několik výjimek, v euroregionech Labe a Pomoraví je dle stanov vyloučena participace jiných subjektů, než měst a obcí. V některých euroregionech sice stanovy tuto participaci umožňují, nebyla však využita. Mezi takové se řadí euroregion Praděd či Egrensis.¹⁸

Nejčastějšími členy euroregionů mimo měst a obcí jsou hospodářské komory, střední a vysoké školy, kraje, firmy, subjekty zabývající se ochranou přírody a občanská sdružení. Hospodářské komory jsou aktivní především v euroregionech Silva Nortica nebo Silesia. Propracovanou spoluprací se středními a vysokými školami se vyznačuje euroregion Bílé Karpaty. Ostatní euroregiony se příliš spoluprací se středními školami nevyznačují, ale spolupráce s vysokými školami funguje ve více euroregionech, například v euroregionu Silesia nebo Krušnohoří. Specifické postavení mají vysoké školy v euroregionu Nisa, kde se jejich spolupráce s ním rozvíjela již od jeho vzniku a díky tomu v něm mají vlastní koordinační středisko.¹⁹ Nejvíce firem je aktivních v euroregionu Krušnohoří. Subjekty zabývající se ochranou přírody, mezi které se řadí především správy Národních parků či Chráněných krajinných oblastí jsou aktivní například v euroregionech Silva Nortica nebo Krušnohoří. Mezi euroregiony specifické svou spoluprací s občanskými sdruženími pak patří především Silesia a Krušnohoří. Ne vždy jsou tyto subjekty klasickými členy euroregionů, občas mají statut zvláštního členství. Například v euroregionu Silesia mají subjekty kromě obcí a měst statut tzv. přidružených členů.²⁰

Členská základna euroregionů zpravidla krátce po jejich založení narůstala a poté se stabilizovala. Většina euroregionů je v současnosti co se týče členů stabilní. Obecně dochází k občasným změnám v počtu členů v euroregionech, ale

¹⁸ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 78 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

¹⁹ *Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa (ACC)*. [online]. ACC - Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <<https://acc-ern.tul.cz/>>

²⁰ BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014, 89 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

tyto změny jsou minimální. Jedním z důvodů, proč například některé obce ukončily svojí účast v euroregionu bylo to, že byly součástí více euroregionů současně a chtěly se soustředit na spolupráci pouze s jedním z nich.²¹

1.2.3 Velikost euroregionů

Určit velikost euroregionů není úplně jednoznačné, protože se může vzhledem k času měnit. Za směrodatná se berou data z 31.12.2007, kdy už byla členská základna jednotlivých euroregionů stabilizována a nedocházelo k větším změnám v počtu jejich členů. Velikost euroregionů se dá posuzovat ze tří různých pohledů. Buďto můžeme určovat velikost euroregionů podle jejich rozlohy, počtu členů (členy myšleny obce a města), nebo počtu obyvatel.

Dle rozlohy se euroregiony dají rozdělit do tří skupin: malé, střední a velké. Do malých euroregionů spadají euroregiony s rozlohou menší než 1 500 km². Mezi takové euroregiony se řadí například euroregion Silesia nebo Těšínské Slezsko. Mezi střední euroregiony se řadí ty s rozlohou 1 500 - 2 200 km². Do této kategorie spadá většina euroregionů v České republice. Euroregiony s rozlohou nad 2 200 km² se označují jako euroregiony velké. Patří mezi ně například euroregion Šumava nebo Bílé Karpaty. Pokud srovnáme nejmenší a největší euroregion v České republice, kdy nejmenší je Těšínské Slezsko s 763 km², a největší je Šumava s rozlohou 3 678 km², uvědomíme si, že co do velikosti panují mezi českými euroregiony značné rozdíly. Například výše zmíněné Těšínské Slezsko je téměř pětkrát menší než Euroregion Šumava. Velikost euroregionů je nejlépe představitelná díky mapě euroregionů v ČR (viz. Příloha č. 1).²²

Jak již bylo řečeno, velikost euroregionů se dá posuzovat také podle počtu obyvatel, kteří na jejich území žijí. Podle počtu obyvatel se euroregiony dají rozdělit do 4 kategorií: malé, střední, velké a velmi velké. Jako malé euroregiony se označují ty, ve kterých počet obyvatel nepřesahuje 200 000. Mezi takové euroregiony se řadí například Šumava nebo Praděd. Za střední euroregion se považuje takový, který má 200 000 - 350 000 obyvatel. Mezi střední euroregiony se řadí například Krušnohoří nebo Silva Nortica. Velké euroregiony mají 350 000

²¹ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 78 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

²² *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Velikost euroregionů*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=6>

– 400 000 obyvatel a řadí se mezi ně například Bílé Karpaty nebo Těšínské Slezsko. Velmi velké euroregiony jsou ty s počtem obyvatel převyšujícím 400 000. V České republice jsou takové euroregiony dva: Pomoraví a Nisa. Zde si můžeme všimnout několika zajímavostí. Například rozlohou vůbec největší český euroregion, Šumava, je zároveň jedním z nejmenších co do počtu obyvatel. Nejlidnatějším českým euroregionem je Pomoraví, ve kterém žije kolem 700 000 obyvatel. U tohoto čísla je ale třeba brát zřetel na to, že součástí euroregionu Pomoraví je i město Brno, které mělo k 1.1. 2020 přes 380 000 obyvatel. Nejen podle rozlohy, ale i podle počtu obyvatel jsou české euroregiony velmi nesourodé. Nejméně obydlený euroregion, Praděd, je se svými 130 000 obyvatel více než pětikrát méně lidnatý než nejlidnatější Pomoraví.²³

Posledním kritériem, podle kterého lze posuzovat velikost euroregionu, je počet členských obcí. Euroregiony se dle počtu členských obcí dají rozdělit do čtyřech kategorií: malé, střední, velké a velmi velké. Malé euroregiony jsou takové, u kterých počet členských obcí nepřesahuje 50. Mezi takové euroregiony se řadí Těšínské Slezsko, nebo Silva Nortica. Mezi střední euroregiony patří ty, u kterých je počet členských obcí 50 - 90. Do této kategorie spadají například euroregiony Pomoraví nebo Krušnohoří.²⁴ Velké euroregiony mají 90 – 130 členských obcí spadají do nich například euroregion Šumava nebo Glacensis. Poslední kategorií jsou euroregiony velmi velké, u kterých počet členských obcí přesahuje 130. V Česku jsou takové euroregiony dva, a to Bílé Karpaty a Nisa. Ani v počtu členských obcí nejsou české euroregiony vyvážené. Euroregion Silva Nortica se skládá ze 40 měst a obcí, oproti tomu Bílé Karpaty mají členských měst a obcí 149.²⁵

Všechna tři kritéria, podle kterých lze určovat velikost euroregionů, jsou ovlivněna tím, jak velké je území, ze kterého mohou obce a města do euroregionu

²³ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 80 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

²⁴ *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Velikost euroregionů*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=6>

²⁵ BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014, 93 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

vstupovat. Velikost tedy záleží především na tom, jak je euroregion vytyčen v původní dohodě.

1.2.4 Organizační struktura euroregionů

Organizační struktura každého euroregionu se liší, protože si jí každý euroregion ve svém vývoji tvořil sám. Každý euroregion je totiž specifický tým, jaké národní části ho tvoří. Každá národní část má totiž ve své zemi jiné právní postavení. Důležitá je také oblast působení a rozsah aktivit daného euroregionu. Je třeba brát zřetel i na zvyklosti specifické pro státy, se kterými se v rámci daného euroregionu spolupracuje. I přes všechny tyto odlišující faktory byla vypracována modelová organizační struktura euroregionů, která popisuje, jak euroregiony vypadají zevnitř.²⁶

Euroregion jako takový je tvořen třemi organizačními stupni. Prvním stupněm je členská základna. Jak bylo řečeno dříve, nejčastějšími členy českých částí euroregionu jsou obce a města. Kromě nich do členů spadají také další subjekty, ať už to jsou firmy, kraje, školy, nebo občanská sdružení. Jak již bylo řečeno, v každé zemi panují jiné zvyklosti a proto v sousedních zemích může být členská základna tvořena jinými subjekty, než jsou obce a města. Například v Německu nejsou členy národní části euroregionu obce, ale okresy („*Landkreise*“). Ať už se národní část euroregionu skládá z jakýchkoliv subjektů, tyto subjekty mají vlastní vnitřní organizační strukturu a možnost si vybrat svého zástupce v národní části euroregionu.²⁷

Druhým stupněm je právě národní část euroregionu. České části euroregionu mají jako největší a zároveň nejdůležitější orgán valnou hromadu, sněm (Euroregion Labe), či valné shromáždění (Euroregion Bílé Karpaty). Názvy se mohou lišit, ale funkce orgánu je totožná. Z valné hromady potom hlasováním vzejde správní rada (opět se přesný název daného orgánu může v různých euroregionech lišit). Rada si poté zvolí předsednictvo tvořené předsedou a místopředsedy. Nezbytným orgánem v euroregionu je poté sekretariát v čele se sekretářem (tento orgán a jeho ředitel se mohou nazývat i jinak). Sekretariát je stálý

²⁶ Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Organizační struktura. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=7>

²⁷ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 83 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

orgán zajišťující kontinuitu fungování euroregionu. Většina euroregionů má poté i své kontrolní orgány.²⁸

Posledním a nejvyšším stupněm je samotný přeshraniční euroregion. Tento stupeň vzniká již výše zmíněnou dohodou nebo smlouvou mezi jednotlivými národními částmi. V rámci přeshraničního euroregionu vznikají společné orgány, v nichž jsou skrze své delegáty zastoupeny všechny národní části daného euroregionu. Stejně jako u národních částí je i v celém euroregionu nejdůležitějším orgánem valné shromáždění (může se nazývat také generální shromáždění, nebo rada euroregionu). Toto shromáždění je tvořeno buďto vybranými jedinci z rad jednotlivých národních částí, nebo všemi členy těchto rad. Dalším společným orgánem je presidium. Presidium je tvořeno předsedy národních částí euroregionu. V některých případech má euroregion jednoho presidenta. V takových případech se uplatňuje rotační princip a z ostatních předsedů se stávají vicepresidenti, kteří se postupně střídají na pozici presidenta. Ani v celých přeshraničních euroregionech nechybí sekretariáty. Takové sekretariáty jsou složeny ze sekretariátů jednotlivých národních částí. Speciálním orgánem celého euroregionu jsou pracovní skupiny složeny z odborníků ze všech národních částí euroregionu.²⁹

Mimo tuto hierarchickou strukturu stojí výbory, fóra a dozorčí rady euroregionů. Mezi jedny z nejdůležitějších výborů patří ty, které spravují implementaci Fondu malých projektů³⁰, do které jsou euroregiony zapojeny. Tyto výbory nabývají různých jmen, nejčastěji se jedná o regionální řídicí výbor. Fóra a dozorčí rady jsou specifickými orgány některých euroregionů a nevyskytují se všude.³¹

²⁸ Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Organizační struktura. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=7>

²⁹ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 84 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

³⁰ *Fond malých projektů*. Program na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2014–2020 [online]. Evropská Unie [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <https://www.sn-cz2020.eu/cz/foerdergrundlagen/kleinprojektfonds/basisseite_11.jsp>

³¹ BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014, 97 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

1.2.5 Oblast působení euroregionů

Již nejobecnější definice říká, že euroregion je struktura podporující přeshraniční spolupráci a její rozvoj. Z organizační struktury vyplývá, že se euroregiony skrze své výbory zaměřují na implementaci Fondu malých projektů v rámci programů přeshraniční spolupráce. To v podstatě znamená zaštiťování kontaktů a partnerství mezi různými lidmi a institucemi. To je ale velmi obecný popis toho, čím se euroregiony doopravdy zabývají.

Portfolio působení euroregionů se dá shrnout do několika hlavních odvětví. Důležité je ale mít na paměti, že každý euroregion se zabývá a rozvíjí jinou oblast zájmu. Nejvýraznějšími oblastmi, ve kterých jsou euroregiony aktivní, jsou cestovní ruch, doprava, životní prostředí a kultura. Tím ale zdaleka nekončí výčet oblastí, kterým se euroregiony věnují. Euroregiony se věnují rozvoji sportu, školství, hospodářství, krizovému managementu, bezpečnosti, veřejnému zdraví, zdravotnictví, lidským zdrojům, historii, územnímu rozvoji a plánování, sociálním věcem, zemědělství, knihovnám, nebo statistice. Každý euroregion se věnuje jiným oblastem a je na každém euroregionu, kolika oblastem se bude věnovat. Na řešení problémů v daných oblastech si euroregiony zakládají pracovní skupiny, které poté danou oblast zpracovávají. V některých euroregionech jedna skupina zpracovává více oblastí, v některých naopak jednu oblast zpracovává více skupin. V některých euroregionech vůbec neexistují stálé pracovní skupiny a pracovní skupiny v nich vznikají pouze při řešení určitého problému. Po vyřešení skupina zaniká. Přirozeně se aktivity euroregionů neomezují pouze na výše uvedené oblasti. Některé aktivity jsou v euroregionech řešeny ať už malými, nebo velkými projekty.³²

1.2.6 Euroregiony a finance

Cílem euroregionů není generovat zisk, jedná se o zájmová sdružení. Financování euroregionů má za cíl zajistit jejich běžný provoz a umožnit jim plnit svůj účel, tedy rozvíjet činnosti, které podporují přeshraniční spolupráci. Financování euroregionů se dá rozdělit do sedmi zdrojů: členské příspěvky, krajské příspěvky (v některých případech přispívají na činnost i velká města), příjmy z hospodářské činnosti (zisky z poskytování služeb atd.), platby za spravování

³² Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Činnost euroregionů - pracovní skupiny. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=8>

Fondu malých projektů v rámci programů přeshraniční spolupráce, financování některých činností z vlastních projektů předkládaných do programů přeshraniční spolupráce, prostředky z ostatních evropských projektů, a prostředky poskytnuté jednorázově různými subjekty na konkrétní akce.³³

Euroregiony jsou dobrovolnými sdruženími, jejichž hlavními a nejvýznamnějšími členy jsou obce a města. Právě příspěvky obcí a měst představují hlavní zdroj příjmů každého euroregionu. Existuje několik scénářů, podle kterých členové financují svůj euroregion. Nejčastěji jsou euroregiony svými členy financovány formou ročních příspěvků stanovených podle počtu obyvatel. V takovém případě každá obec či město za každého obyvatele zaplatí určitou částku, tato částka za obyvatele nepřesahuje 10 Kč. Dalším scénářem je, že členové platí paušální příspěvek, namísto příspěvku vypočítaného z počtu obyvatel. Posledním scénářem je, že členové neplatí členské příspěvky vůbec, toto praktikuje například euroregion Silesia vůči svým přidruženým členům.³⁴

Spravování Fondu malých projektů (FMP) je dalším významným zdrojem příjmů euroregionů. Euroregiony v Česku v letech 1994 – 2003 fungovaly v rámci programu PHARE CBC (PHARE - Poland nad Hungary Aid for Restructuring of the Economies, CBC – Cross-border cooperation) jako sekretariáty pro výběr projektů financovaných z tohoto programu. Za každý vybraný projekt inkasovaly euroregiony finance ve výši 5 % výše poskytnutého grantu. Tyto finance ale euroregiony nezískávaly z financí určených pro zajištění technické pomoci programu, ale přímo od úspěšných žadatelů.³⁵

Program PHARE byl určen k podpoře a rozvoji příhraničních regionů v nečlenských zemích Evropské unie. V letech 1994-1999 se týkal pouze příhraničních oblastí mezi nečlenskými a členskými zeměmi EU (v případě ČR tedy na česko-německé a česko-rakouské pohraničí). V letech 1999-2003 byl ale projekt

³³ *Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Financování euroregionů.* EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=11

³⁴ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza.* Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 88 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>

³⁵ *Phare CBC.* EUROREGION SILESIA [online]. [cit. 2020-07-25]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu&open_menu=75

rozšířen i na příhraniční území kandidátských zemí (v případě ČR tedy na česko-polské a česko-rakouské pohraničí).³⁶

Od roku 2004 došlo společně s ukončením programu PHARE CBC ke změně financování implementace Fondu malých projektů. Česká republika se společně se vstupem do EU začala podílet na iniciativě INTERREG IIIA, která měla za úkol řešit specifické problémy týkající se pohraničních oblastí celého území EU.³⁷

Jedna z možností, jak dále euroregiony získávaly finance, bylo podávání projektových žádostí na své vlastní aktivity do programů přeshraniční spolupráce. Byla to snaha o maximální zhodnocení jim svěřených příspěvků. Tuto možnost měly euroregiony v letech 1994 – 1999. Program z roku 1999 dobíhal až do roku 2002, ale poté byly euroregiony vyloučeny z volby podporovat činnosti rozvíjející přeshraniční spolupráci z tohoto programu. Euroregiony se staly způsobilými žadateli opět až v roce 2004, kdy přešly na iniciativu INTERREG IIIA. Euroregiony v té době začaly podávat projektové žádosti především na vybudování potřebných struktur pro podporu přeshraniční spolupráce, na přípravu projektů, a na projekty pro členská města a obce.³⁸

Kromě iniciativy INTERREG IIIA měly euroregiony v letech 2004 – 2006 také možnost účasti na programech INTERREG IIIB a INTERREG IIIC.³⁹ INTERREG IIIB byl program EU soustředící se na rozvoj meziregionální spolupráce. INTERREG IIIC byl program EU, který se soustředil na rozvoj transnacionální spolupráce. Oba tyto programy byly využity k tomu, aby si mezi sebou euroregiony (a nejenom ony) mohly navzájem vyměňovat své zkušenosti a znalosti. Kromě těchto programů mohou euroregiony být zapojeny i do dalších projektů ze strukturálních fondů, příkladem takového projektu je Partnerství 3.3 ve

³⁶ GALESKI, Maciej, Andrzej JANKOWSKI, Gerhard WATTEROTT a Jaroslav ZÁMEČNÍK. *Cross Border Co-operation 1991-1999*. [online]. Stowarzyszenie Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA: Wydawnictwo Booster, 1999 [cit. 2020-07-25]. s. 30. ISBN 83-911975-2-2. Dostupné z: <<http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/28.pdf>>

³⁷ *INTERREG IIIA ČR - PR*. EUROREGION SILESIA [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-o-programu2&open_menu=110>

³⁸ *INTERREG IIIA*. EUROREGION GLACENSIS [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/interreg-iiia.html>

³⁹ *Interreg III*. DotaceEU.cz: Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021 [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <<https://dotaceu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/i/interreg-iii>>

Společném regionálním operačním programu.⁴⁰ V letech 2007-2013 navázal na programy INTERREG III program přeshraniční spolupráce Cíl 3⁴¹, který čerpal finance z Evropského fondu pro regionální rozvoj. V letech 2014-2020 byl aktivní program INTERREG V-A, který taktéž čerpal finance z Evropského fondu pro regionální rozvoj.⁴²

Dalším způsobem, jakým mohou být euroregiony financovány, jsou dotace od krajů a velkých (statutárních) měst. To se logicky omezuje na ty kraje a města, na nichž se euroregion nachází, respektive jsou jeho součástí.

Euroregiony mohou získávat finance i díky vlastním akcím a aktivitám, například skrze svá informační střediska, nebo díky poskytování placených služeb. Jedno z největších informačních středisek se dá nalézt v Liberci, kde vzniklo ve spolupráci s Euroregionem Nisa.⁴³ Informační služby obecně jsou jednou z nejsilnějších stránek euroregionů, protože se v rámci euroregionů usilovně spolupracuje se sousedními zeměmi a s veřejností. Mezi placené služby, které mohou euroregiony poskytovat patří například konzultace, zpracování studií, apod.⁴⁴

Euroregiony jsou velmi aktivní co se týče pořádání různých workshopů, informačních kampaní, konferencí atd. Na tyto jednotlivé akce se snaží euroregiony získávat dotace od nejrůznějších nadací, ministerstev, konzulátů, ambasád, nebo soukromých sponzorů.

⁴⁰ BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice - komparativní analýza*. Současná Evropa [online]. 2009, 2009(1), 89 [cit. 2020-07-22]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

⁴¹ *Cíl 3 - Programové období 2007 - 2013*. Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2021 [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <<https://www.crr.cz/eus/cil-3-2/>>

⁴² *Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014 - 2020*. Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2021 [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <<https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/>>

⁴³ *Eurocentrum Liberec* [online]. Vláda České republiky, 2021 [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <https://liberec.eurocentra.cz/>

⁴⁴ BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014, 110 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

2 Praktická část

2.1 Euroregion Nisa

Celým svým názvem Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je prvním euroregionem, který na území Česka vzniknul. Byl založen 21.12.1991 rámcovou dohodou o spolupráci mezi jeho českou (Regionální sdružení EUROREGION NISA), německou (*Kommunalgemeinschaft EUROREGION NEISSE e.V.*) a polskou (*Stowarzyszenie Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA*) národní částí. Euroregion vzniknul na území tzv. Trojzemí, které bylo jako oblast vytyčeno na iniciační konferenci *Dreiländereck* v Žitavě v květnu 1991. Základním právním dokumentem je Statut Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Stejně jako žádný jiný euroregion v Česku, ani Euroregion Neisse-Nisa-Nysa nevzniknul jako společný právní subjekt.

Euroregion Nisa vzniknul po vzoru euroregionů, které v 50. letech začaly vznikat na německo-nizozemské hranici. Německo má ze všech evropských států s euroregiony nejbohatší zkušenosti, proto první české euroregiony vznikly právě na česko-německé hranici.⁴⁵

Euroregion Nisa se vyznačuje tím, že kromě obcí a měst jsou jeho členy hospodářské komory, z nichž nejvýznamnější je Krajská hospodářská komora Liberec. Specifické postavení v rámci euroregionu mají vysoké školy, které s euroregionem spolupracují již od samého počátku a v rámci něj si založily Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa. Toto středisko formálně spadá pod euroregion, funguje na něm ale nezávisle. Jeho úkolem je koordinace vědecko-výzkumných aktivit na území Euroregionu a podpora spolupráce mezi partnerskými univerzitami.⁴⁶

2.1.1 Velikost Euroregionu Nisa

Euroregion Nisa je ze všech hledisek jedním z největších euroregionů v České republice. Patří mezi rozlohou tzv. velké euroregiony a se svou rozlohou přes 2 500 km² je po euroregionu Šumava druhým největším euroregionem

⁴⁵ *EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 1991-2010*. [online]. EUROREGION NISA, 2010, 5 [cit. 2020-07-24]. Dostupné z: <<http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/199.pdf>>

⁴⁶ *Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa*. Technická univerzita v Liberci [online]. Technická univerzita v Liberci [cit. 2021-7-27]. Dostupné z: <<https://www.tul.cz/spoluprace/akademicke-koordinacni-stredisko/>>

v Česku. Euroregion Šumava za toto prvenství vděčí především tomu, že obce v hornaté části Jižních Čech mají velkou průměrnou rozlohu. Z pohledu obyvatelstva Euroregion Nisa taktéž patří mezi nejvýznamnější euroregiony v Česku, kdy se řadí mezi tzv. velmi velké euroregiony. Na jeho území žije cca 450 000 obyvatel, což z něj dělá v přepočtu na obyvatelstvo druhý největší euroregion v Česku (viz. Příloha č. 3) Větší je pouze euroregion Pomoraví, ve kterém žije zhruba 700 000 obyvatel. Toto číslo se zdá být neobyčejně velké, ale je nutno brát v potaz, že součástí Pomoraví je město Brno. Podle počtu členských obcí patří Euroregion Nisa taktéž mezi největší a nejvýznamnější euroregiony v Česku. K 7.7. 2020 měl euroregion 130 členských měst a obcí, což jej řadí do kategorie velmi velkých euroregionů. Víc členských obcí má na svém území pouze Euroregion Bílé Karpaty. V přílohách je přítomna mapa Euroregionu Nisa (viz. Příloha č. 2).⁴⁷

2.1.2 Organizační struktura Euroregionu Nisa

Z pohledu organizační struktury funguje Euroregion Nisa standardně. Členskou základnu tvoří jednotliví členové české části euroregionu (města, obce, kraje, hospodářské komory, vysoké školy.) Každý člen má svého zástupce ve Valné hromadě Euroregionu Nisa. Valná hromada si ze svého středu volí Radu Euroregionu Nisa, v jejímž čele stojí předseda Euroregionu Nisa. Důležitým orgánem sdružení je Kancelář Euroregionu Nisa. V teoretické části byl tento orgán obecně popsán jako sekretariát. V čele kanceláře stojí jednatel Euroregionu Nisa.

Každá národní část Euroregionu má své zastoupení v Radě Sdružení Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Složení Rady upravuje Jednací řád. Rada je tvořena členy Sdružení. Členy Sdružení jsou myšleny národní části Euroregionu. Každý člen Sdružení si může nárokovat 10 míst v Radě s tím, že způsob, forma nominace a doba výkonu členství jsou vnitřní záležitosti jednotlivých členů. Každý člen Sdružení musí mít v Radě nejméně pět členů, jinak Rada není usnášeníschopná. Rada přijímá svá usnesení prostou většinou, které musí být dosaženo jak celkově, tak uvnitř každé zúčastněné strany. Rada zasedá veřejně a může si zvát hosty. Rada se řádně schází jednou ročně a zasedání se konají rotačním způsobem ve všech třech

⁴⁷ *Struktura*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. 07. 07. 2020 [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/index.php?D=246>>

zemích. Jednací řád musí být v souladu s Rámcovou dohodou Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Rada je nejvyšším orgánem Sdružení.⁴⁸

Mezi zasedáními Rady Euroregion zastupuje a jeho jménem rozhoduje Prezídium sdružení. Prezídium je tvořeno předsedy nebo prezidenty svých členů (národních částí).⁴⁹

Jedním z nejdůležitějších společných orgánů Euroregionu je Společný sekretariát sdružení. Sekretariát má administrativní a koordinační funkci. Tvoří jej konsilium sekretářů (jednatelů). Tito sekretáři zastupují své národní části a disponují plnou mocí. Společný sekretariát má sídlo v Liberci. Sekretariát má za úkol koordinovat činnost všech orgánů a grémií Euroregionu. Dále se stará o záležitosti týkající se členů Sdružení.⁵⁰

Posledním důležitým společným orgánem jsou Euroregionální skupiny expertů (EUREX). Tyto orgány jsou odbornou složkou rozvoje Euroregionu. Řídí se prioritami euroregionu a podle nich přichází s novými doporučeními, navrhuje nová řešení, vytyčují nové odborné cíle a zpracovávají doporučení pro ostatní společné orgány Euroregionu (rada, Prezídium, Sekretariát). EUREXy nejsou stálé orgány. Jejich počet se neustále mění a existují různé druhy. Založení, zrušení a obsazení EUREXů se řídí jednacím řádem schváleným Prezidiem. V teoretické části jsou tyto skupiny označeny jako Pracovní skupiny a komise.⁵¹

2.1.3 Oblast působení Euroregionu Nisa

Jak již bylo řečeno, všechny euroregiony se zaměřují na implementaci Fondu malých projektů v rámci programů přeshraniční spolupráce. Kromě toho se ale euroregiony soustředí i na další oblasti, které jsou zpracovávány odbornými skupinami. V případě Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa se jedná o již zmíněné EUREXy. Euroregion má aktivní expertní skupiny v oblastech cestovního ruchu, životního prostředí, kultury, hospodářství, školství, krizového managementu a bezpečnosti, veřejného zdraví a zdravotnictví, historie, knihoven, a statistiky.

⁴⁸ Rada. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/ueber-uns/aufbau/rat/>>

⁴⁹ BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2014, 128 [cit. 2020-07-23]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

⁵⁰ *Struktura*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. 07. 07. 2020 [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/index.php?D=246>>

⁵¹ *Skupiny expertů (EUREX) Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <<http://ern.cz/?D=10>>

V několika těchto oblastech je Euroregion Nisa výjimečný. Například v otázkách cestovního ruchu se jako jeden z mála věnuje kromě silniční a železniční dopravy cykloturistice, pro kterou měl vyhrazený i vlastní EUREX. V teoretické části bylo řečeno, že některé euroregiony mají více expertních skupin věnujících se jedné oblasti. Příkladem je právě Euroregion Nisa, který v rámci oblasti životního prostředí založil dva EUREXy, jeden věnující čistotě vod, a druhý věnující se čistotě lesů. V oblasti kultury se Euroregion Nisa zaměřuje především na ochranu a obnovu místních památek. Co se týče oblasti krizového managementu a bezpečnosti, Euroregion Nisa v této oblasti patří k neaktivnějším. Kromě speciální expertní skupiny bylo v rámci Euroregionu založeno ústranné Fórum bezpečnosti-FORBES.⁵²

FORBES vzniknul jako reakce na nárůst kriminality kolem roku 2003 a dal si za cíl posílit spolupráci policejních složek a složek integrovaného záchranného systému členů Euroregionu. Euroregion Nisa je zároveň jediným euroregionem, který se aktivně zabývá problematikou knihoven a statistiky. Euroregion Nisa se aktivně zabýval i otázkou územního plánování a regionálního rozvoje. Nebyla na to však založena stálá pracovní skupina. Problematika se řešila v rámci projektu KOREG – Koordinace regionálního rozvoje v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, který probíhal v roce 2006.⁵³

2.1.4 Financování Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

Od svého vzniku do roku 1994 byl Euroregion financován členskými příspěvky a dalšími aktivitami. Zlom nastal v roce 1994, kdy začaly být jednotlivé národní části Euroregionu financovány z podpůrných programů a iniciativ Evropské unie. Německá národní část jakožto člen EU měla přístup k iniciativě INTERREG II, která stejně jako dříve zmíněná iniciativa INTERREG IIIA měla za cíl posílit regionální přeshraniční spolupráci. Vzhledem k tomu, že Česko a Polsko v té době nebyly součástí EU, neměly přístup ke zdrojům plynoucím z iniciativy INTERREG II. Namísto toho česká a polská národní část Euroregionu čerpala

⁵² BENEŠ, Ondřej, Hana RESLOVÁ, Stanislava RIEGEROVÁ a Dagmar DVOŘÁKOVÁ. *Ročenka Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2011*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA: Euroregion Nisa regionální sdružení, 2011 [cit. 2020-07-27]. s. 11. ISBN 978-80-250-2143-9. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534380/51161111.pdf/2dcf8fd6-b0c6-4943-999b-1f357ca8fdb3?version=1.0>

⁵³ *Koordinace regionálního rozvoje v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. [cit. 2020-07-26]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/koreg/index.php?D=43>

prostředky z programu PHARE CBC, který se v té době vztahoval i na země hraničící se zeměmi EU. Mezi lety 1994-1997 bylo celkem na území Euroregionu investováno 128,3 milionů EUR. Největší část těchto prostředků byla použita na výstavbu dopravní infrastruktury (45,9 mil. EUR). Výjimku tvoří česká strana, kde bylo nejvíc financí vynaloženo na obnovu životního prostředí (17,7 mil. EUR).⁵⁴

Z daných programů a iniciativ jednotlivé národní části čerpaly finanční prostředky až do roku 1999, kdy byla iniciativa INTERREG II nahrazena iniciativou INTERREG III a změnily se pravidla financování projektů uskutečněných pod programem PHARE CBC. Pro německou národní část se téměř nic nezměnilo, protože iniciativa INTERREG III plynule navazovala na iniciativu INTERREG II. Iniciativa INTERREG III byla aktivní v letech 2000-2006. Pro českou a polskou část se změnila pravidla financování v tom, že nyní všechny české euroregiony čerpaly ze společného finančního balíčku, který činil pro česko-německé euroregiony 10 mil. EUR/rok a pro česko-polské euroregiony 5 mil. EUR/rok. Vše se ale změnilo roku 2004, kdy Česká republika a Polsko vstoupily do EU a euroregiony získaly přístup k financím plynoucím z iniciativy INTERREG III. Z této iniciativy česká a polská národní část čerpaly do roku 2006, kdy byla iniciativa INTERREG III nahrazena programem Ziel 3/Cíl 3.⁵⁵

Program Ziel 3/Cíl 3 je jednou z částí Programu na podporu přeshraniční spolupráce. Skrze Cíl 3 čerpal Euroregion Nisa finanční prostředky v letech 2007-2013. Tyto finance pocházely z EU, konkrétně z Evropského fondu pro regionální rozvoj.⁵⁶

V letech 2014-2020 čerpá Euroregion Nisa finanční prostředky stále z Evropského fondu pro regionální rozvoj, tentokrát však ne skrze program Cíl 3, ale skrze iniciativu INTERREG V-A.⁵⁷

⁵⁴ GALESKI, Maciej, Andrzej JANKOWSKI, Gerhard WATTEROTT a Jaroslav ZÁMEČNÍK. *Cross Border Co-operation 1991-1999*. [online]. Stowarzyszenie Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA: Wydawnictwo Booster, 1999 [cit. 2020-07-25]. s. 29-31. ISBN 83-911975-2-2. Dostupné z: <<http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/28.pdf>>

⁵⁵ *Cíl 3 - Programové období 2007 - 2013*. Centrum pro regionální vývoj České republiky [online]. 11. 10. 2019 [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/cil-3-2/>

⁵⁶ *Nariadení strukturálních fondů pro období 2007-2013*. Evropská komise [online]. [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/information/legislation/regulations/2007-2013/#erdfregulation

⁵⁷ *Program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko-Česká republika 2014 - 2020*. Centrum pro regionální vývoj České republiky [online]. [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-svobodny-stat-sasko-ceska-republika-2014-2020/>

2.2 Projekty Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

V následující kapitole jsou rozebrány vybrané projekty, které byly uskutečněny v rámci Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Celkem je v práci uvedeno 6 projektů, z nichž 5 bylo realizováno a od jednoho bylo upuštěno. Na vybraných projektech je ukázáno, jakým způsobem se tyto projekty připravují, probíhají v praxi, a jaké jsou jejich výstupy. Dále bude pomocí nich zodpovězena otázka, zdali se Euroregion Nisa dokáže úspěšně věnovat tématům a problémům, které si stanovil řešit. Pomocí zkoumání a komparace projektů bude zodpovězena otázka, zdali jsou nositelé a partneři projektů celkovým způsobem jejich fungování a dosaženými výsledky motivováni k pokračování spolupráce v rámci Euroregionu Nisa. To by se mělo projevit tím, že daný nositel projektu se společně s partnery, nebo i bez nich, v dané oblasti uchází o projekty opakovaně, případně že jsou jeho projektem v dané problematice motivováni jiní členové Euroregionu.

Projekty v Euroregionu Nisa jsou dohledatelné v kompendiích vydávaných euroregionem, přičemž první kompendium obsahuje údaje z let 2004-2006.⁵⁸ Z tohoto důvodu byly do práce zahrnuty projekty z let 2007-2013, aby před jejich začátkem existoval časový prostor, ve kterém by se dala zachytit geneze a příprava daných projektů. Stejně tak tu existuje časový prostor od roku 2013, díky kterému je možno zhodnotit výsledky projektů s delším časovým odstupem.

V práci jsou představeny tyto projekty:

1. „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“ – projekt mezi Českem a Svobodným státem Sasko ze skupiny „spolupráce v oblasti regionálního plánování a rozvoje“, konaný v letech 2012-2014, nositelem projektu je město Nový Bor a celkové náklady činí cca 25 mil. Kč⁵⁹
2. „Naučné stezky v česko-polském příhraničí“ – projekt mezi Českem a Polskem ze skupiny „podpora rozvoje cestovního ruchu“, konaný v letech 2009-2010, nositelem projektu je město Turnov a celkové náklady činí cca 18 mil. Kč⁶⁰

⁵⁸ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2004-2006*. [online]. [cit. 12.7.2021]. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/kompendium/?D=1> >

⁵⁹ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 27. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf> >

⁶⁰ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 6. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf> >

3. „Emix3“ – projekt mezi Českem a Svobodným státem Sasko ze skupiny „ochrana životního prostředí“, konaný v letech 2010-2012, nositelem projektu byl občanský spolek Via Regia a celkové náklady činí cca 12 mil. Kč⁶¹
4. „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“ – projekt mezi Českem a Svobodným státem Sasko ze skupiny „odstranění povodňových škod“, konaný v letech 2011-2013, nositelem projektu je město Hrádek nad Nisou a celkové náklady činí cca 30 mil. Kč⁶²
5. „Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“ – tento projekt jsem zvolil z toho důvodu, že navazuje na projekt „Přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb v Euroregionu Nisa“ (konaný v letech 2009-2011⁶³, kterému jsem se chtěl původně věnovat, ale ke kterému již nositel Zdravotní záchranná služba Libereckého kraje neschraňoval všechny pro tuto práci potřebné dokumenty), tento projekt se konal roku 2016 a celkové náklady činí cca 800 000 Kč

Dále je v práci uveden ještě jeden projekt, „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“, který však nebyl nikdy uskutečněn, aby na něm byl demonstrován jeden problém, který se projektů realizovaných v rámci Euroregionu Nisa týká.

⁶¹ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 23. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

⁶² EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 21. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

⁶³ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 12. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

2.2.1 Projekt „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“

Projekt „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“ se zaměřil na zintenzivnění již existujících vazeb mezi Mateřskou školou Klíček v Novém Boru a Mateřskou školou Lužičtí skřítki ve Waltersdorfu (*Kindertagesstätte "Lauschezwerge" Waltersdorf*). Toho mělo být dosaženo financováním nových prostor v obou zařízeních a společných setkání mezi dětmi, rodiči a pedagogy. Další cíl projektu byla jazyková výuka sousedského jazyka (češtiny na německé straně a němčiny na české straně) dětí a pedagogů.

2.2.1.1 Geneze a příprava projektu

Roku 2004 se v mateřské škole v německém Waltersdorfu (*Kindergarten „Lauschezwerge“ Waltersdorf*) vytvořila rodičovská a pedagogická iniciativa, která si dala za cíl navázat kontakt s mateřskou školou na české straně hranice. Na základě podobných výukových metod byla oslovena Mateřská škola Klíček v Novém Boru, která byla nápadu nakloněna, a byly položeny základy spolupráce. Děti a pedagogové se začali scházet na společných akcích a spolupráce se z jednorázových setkání úspěšně prodloužila na celý jeden školní rok. Financování těchto setkávání ale znamenalo pro MŠ Klíček velkou zátěž, tudíž se rozhodla v dalších letech žádat o dotace přes Euroregion Nisa. V letech 2005-2006 byly úspěšně realizovány dva menší projekty, „Dejme křídla fantazii“ a „Putování s Lužickým skřítkem od Luže až po Klíč“ ve kterých se jednalo o financování dopravy na vzájemná setkání dětí a doprovodných aktivit (ZOO, aquapark) v celkové výši cca 13 000 EUR.⁶⁴

Mezi lety 2008-2010 byl připravován další projekt, "Vyrůstat se dvěma jazyky – imerzní metoda vzdělávání", soustředící se na výuku cizího jazyka v mateřských školách pomocí imerzní metody vzdělávání a rodilých mluvčích. Nesoustředil se však na, pro MŠ Klíček zásadní, oblast vzájemného setkávání mezi českými a německými dětmi a pedagogy. Projekt tedy nakonec nebyl realizován. Části tohoto projektu ale byly použity v letech 2012-2014 v dalším připravovaném projektu „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“. Tento projekt vznikl na základě dobré zkušenosti s úspěšností projektů z let 2005-2006. Ze strany rodičů se zvýšila

⁶⁴ POSSELTOVÁ, Ivana. *Česko – německá spolupráce*. [online]. MŠ Klíček Nový Bor. [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: < <https://www.msklicek.cz/cesko-nemecka-spoluprace> >

poptávka po výuce českého, respektive německého jazyka na obou školách. Projekt si dal za cíl tuto výuku umožnit, a pokud možno co nejvíce usnadnit. Zároveň však obě školy chtěly do projektu zahrnout i vzájemné setkávání a společné aktivity.⁶⁵

Zřizovatelem MŠ Klíček je město Nový Bor, z toho důvodu se právě ono stalo nositelem projektu. Partnery projektu na německé straně se stala obec Großschönau (pod kterou spadá obec Waltersdorf) a Sdružení pro sociální zabezpečení pracovníků Horní Lužice (*Arbeiterwohlfahrt Kreisverband Oberlausitz e.V.*).⁶⁶

2.2.1.2 Implementace projektu

Projekt lze rozdělit do 5 hlavních částí, kterými jsou: vybudování prostor pro společná setkávání v obou zařízeních, zajištění pedagoga pro výuku českého jazyka na německé straně, resp. německého jazyka na straně české, společná setkání dětí z obou zařízení, zapojení a informování rodičů, a jazyková průprava stávajících pedagogů z českého, resp. německého jazyka.

Již v letech 2009-2010 na české straně započalo zpracování stavebně-technické dokumentace, díky čemuž získal nositel projektu představu o finančních nákladech celého projektu. Tyto informace byly použity k sepsání projektové žádosti v letech 2010-2011. V této době zároveň proběhla jednání o koordinaci projektu s jeho partnery. V letech 2012-2013 proběhla výběrová řízení na stavební práce v obou zařízeních, a ještě v roce 2013 byly stavební práce dokončeny. V MŠ Klíček vznikla nástavba 3. nadzemního podlaží, zatímco v MŠ ve Waltersdorfu došlo k renovaci půdních prostor. V obou zařízeních tak vzniklo zázemí pro dvojjazyčnou třídu a prostory pro společná setkávání dětí, rodičů a pedagogů. Součástí projektu bylo již při jeho implementaci poskytování informací a předávání informací s využíváním imerzní metody výuky jazyků. Stavby po dokončení prací doplnily pamětní tabule.⁶⁷

V letech 2012-2013 byla díky spolupráci partnerů projektu vytvořena koncepce jazykového vzdělávání v předškolních zařízeních s využitím imerzní

⁶⁵ POSSELTOVÁ, Ivana. *Historie spolupráce*. [online]. MŠ Klíček Nový Bor. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: < <https://www.msklicek.cz/historie-spoluprace> >

⁶⁶ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 14.4.2021]. s. 27. Dostupné z: < <http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf> >

⁶⁷ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Saská rozvojová banka. s. 18-28. 2012.

metody a zároveň s tím probíhalo v české i německé mateřské škole jazykové vzdělávání dětí pomocí společného pedagoga trvající až do roku 2014.

Od poloviny roku 2012 do konce roku 2014 se učitelky a vychovatelky z obou mateřských škol účastnily jazykového kurzu soustředícího se na jazyk sousedské země. Tento kurz byl obohacen třemi společnými workshopy pro pedagogy, jež nabyly podobu třídních setkání, z nichž dva proběhly na české, a jeden na saské straně (konkrétně v obcích Jetřichovice, Hörnitz a Harrachov).

V letech 2012-2015 bylo naplánováno 23 společných workshopů pro děti, z nichž se nakonec uskutečnilo 18. Dále se děti společně účastnily 18 výletů (původně bylo v projektové žádosti naplánováno výletů 17). Celkovou ideou bylo, aby se děti během zmíněné doby potkávaly pravidelně, jednou až dvakrát měsíčně. Dále se, jako odměna za celoroční práci, děti setkaly na třídních akcích v obcích Bertsdorf, Sloup v Čechách a Heinewalde.⁶⁸

Ve stejné době se uskutečnilo i celkem 6 společných setkání rodičů a pedagogů, po jednom v každém zařízení ve třech školních letech. Na těchto schůzkách rodiče dostávali informace od pedagogů, jakým směrem se ubírá jazyková výuka jejich dětí a pedagogové získávali zpětnou vazbu. V letech 2013 a 2014 probíhala též společná setkání rodičů a dětí, která většinou nabývala podobu společných výletů.

Projekt byl po celou dobu trvání propagován na internetových stránkách zřizovatelů obou zařízení, i na stránkách samotných zařízení. V obou mateřských školách se uspořádala slavnostní otevření nových prostor. Projekt byl náležitě prezentován i na všech akcích, které se v rámci něj uskutečnily. O dvojjazyčné výuce v dotyčných zařízeních informovaly veřejnost vypracované letáky. Průběžně byly zpracovávány zprávy o realizaci projektu a žádosti o platby jeho dílčích částí. Projekt měl být původně ukončen na konci roku 2014, ale společná setkání v rámci něj probíhaly až do března 2015, tudíž byl projekt prodloužen do 30.3.2015.⁶⁹

⁶⁸ POSSELTOVÁ, Ivana. *Vandrujeme krajem....* [online]. MŠ Klíček Nový Bor. [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <<https://www.msklicek.cz/2015-05-04-09-11-38/313-vandrujeme-krajem>>

⁶⁹ EVROPSKÁ UNIE. *Zpráva o průběhu projektu: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Saská rozvojová banka. s. 12. 2015.

2.2.1.3 Výsledky projektu

Projekt splnil podmínky a požadavky uvedené v projektové žádosti v plném rozsahu. Byla vytvořena kooperační síť pro rozvoj přeshraničního partnerství mateřských škol v Novém Boru a ve Waltersdorfu a vytvořeny podmínky pro zkvalitnění výuky němčiny a češtiny v obou zařízeních. Projekt výrazně napomohl zavádění imerzní metody při jazykové výuce. Celkově lze projekt hodnotit z hlediska jeho přínosů pro vzdělávání v příhraničí velmi pozitivně.⁷⁰

Rekonstruované prostory v obou zařízeních jsou využívány nejen k dvojjazyčné výuce, ale také k setkávání dětí, rodičů a pedagogů. Navíc byly doplněny o přenosné pomůcky pro interaktivní výuku. Cena projektu byla původně vyčíslena na 989 744 EUR.⁷¹ Nakonec bylo celkem na projekt použito 825 106 EUR, z toho cca 725 000 EUR bylo čerpáno z dotačních prostředků EU a dotačních prostředků na spolufinancování prostředků EU. Do projektu se celkem zapojilo na 160 dětí a 20 pedagogů z obou zařízení.⁷²

MŠ Klíček se navíc společně s mateřskou školou z Waltersdorfu účastnily dalšího projektu, „Společně si hrát a navzájem se učit“. Do tohoto projektu se kromě těchto dvou zařízení připojila také Mateřská škola Podlužánek z Dolního Podluží⁷³ a Mateřská škola Čtyřlístek z Varnsdorfu.⁷⁴ Projekt jako takový se soustředí na přeshraniční setkávání dětí ze zmíněných zařízení za účelem výuky sousedského jazyka pomocí přirozené (imerzní) metody. Ze strany rodičů totiž o tento způsob vzdělávání byla čím dál větší poptávka, počet dětí byl tedy neustále rozšiřován.⁷⁵

⁷⁰ DVOŘÁK, Jaromír. *Příloha k Závěrečné zprávě o průběhu projektu „Vandrujeme krajem – spolu si i hrájem“ s reg. číslem 100096167*. Město Nový Bor. 2015

⁷¹ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Vandrujeme krajem – spolu si i hrájem*. Saská rozvojová banka. s. 35. 2012.

⁷² EVROPSKÁ UNIE. *Zpráva o průběhu projektu: Vandrujeme krajem – spolu si i hrájem*. Saská rozvojová banka. s. 15. 2015

⁷³ STRAKOVÁ, Renata. *Závěrečná zpráva k projektu Společně si hrát a navzájem se učit*. [online]. Obec Dolní Podluží. [cit. 27.4.2021]. s. 1. 2019. Dostupné z: <http://www.msdomnipodluzi.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-10-90-cs_1.pdf&original=Zaverecna_zprava_MS_D.Podluzi_CJ_final_12062020.pdf>

⁷⁴ STROLENÁ, Veronika. *Zpráva o průběhu projektu: Společně si hrát a navzájem se učit (11/2018-04/2019)*. [online]. Město Varnsdorf. s. 3. 2019. Dostupné z: <<http://www.msctyrlistek-vdf.cz/msctyrlistek/files/zprava-o-prubehu-projektu-4-2016-7-2017.pdf>>

⁷⁵ VOZÁBOVÁ, Klára. *Zpráva o zajištění udržitelnosti: Vandrujeme krajem – spolu si i hrájem*. Město Nový Bor. 2020

2.2.2 Projekt „Naučné stezky v česko-polském příhraničí“

Projekt „Naučné stezky v česko-polském příhraničí se soustředil na zlepšení rozvoje cestovního ruchu ve městě Turnov a v polské vesnici Muchów, zastupované okresem Jawor (*Powiat Jaworski*). Toho mělo být dosaženo pomocí vybudování nových naučných stezek na území města Turnov a jeho okolí, a dále na proznačení a vybavení naučné stezky v lokalitě zámeckého parku v polském Muchówě. V obou lokalitách byl vytvořen vícejazyčný informačně-naučný systém. Zmíněné kroky poskytly základ pro tvorbu společného turistického produktu.⁷⁶

2.2.2.1 Geneze a příprava projektu

Rozvoj turistiky je tradičním odvětvím, kterému se členové Euroregionu Nisa věnují. Příkladem může být projekt z let 2005-2006 „Vnitřní turistický okruh v Jablonci nad Nisou“, v rámci kterého byly vytvořena vícejazyčná informační zastavení na zajímavých místech města Jablonce nad Nisou.⁷⁷ Zkušenosti s podobnými projekty mají ale i přímo zúčastnění členové. Město Turnov se v letech 2006-2007 účastnilo projektu „Strategie rozvoje přeshraničních sportovních aktivit partnerských měst Turnov, Niesky a Jawor“, v rámci kterého byla vypracována strategie rozvoje sportovních aktivit.⁷⁸ Okres Jawor se již dříve účastnil projektu „Společné kulturní dědictví – klíč k rozvoji cestovního ruchu na Jaworsku“.⁷⁹

Historie spolupráce města Turnov a okresního města Jawor sahá do roku 1999, kdy byla uzavřena partnerská smlouva.⁸⁰ V následujících letech se města podílela na několika projektech z Euroregionu Nisa a roku 2008 došlo k přímé spolupráci. Město Turnov bylo turisticky populární díky své poloze u Českého ráje, zatímco okres Jawor se turisticky teprve rozvíjel. Představitelé obou lokalit ale především viděli nedostatky v turistické nabídce pro turisty ze sousedské země. Díky koncepčním materiálům, zkušenostem partnerů a vzájemné diskuzi byly

⁷⁶ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 14.4.2021]. s. 6. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

⁷⁷ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2004-2006*. [online]. [cit. 20.6.2021]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/kompendium/?D=135>>

⁷⁸ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, s. 4, 2008.

⁷⁹ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, s. 5, 2008.

⁸⁰ MĚSTO TURNOV. *Jawor (Polsko)*. [online]. [cit. 20.6.2021]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/zahranicni-spoluprace/partnerska-mesta/jawor-polsko.html>>

nalezeny a vydefinovány problematické okruhy a konkrétní místa ke zdokonalení turistického produktu. Jednalo se o chybějící síť naučných stezek a vybavenost volnočasových aktivit pro návštěvníky.⁸¹ Proto byly celkem navrženy 3 naučné stezky ve městě Turnov a 1 naučná stezka v zámeckém parku polské vesnice Muchów. Naučné stezky měly být obohaceny o vícejazyčný informačně-naučný systém. Dále se mělo přistoupit ke koordinaci aktivit týkajících se cestovního ruchu mezi oběma partnery.⁸² Celková cena projektu byla vyčíslena na 700 000 EUR.⁸³

2.2.2.2 Implementace projektu

Projekt začal být realizován v dubnu roku 2009 a stanovil si 5 souhrnných cílů: budování a modernizace turistických tras a naučných stezek, zlepšení vybavenosti pro volnočasové aktivity, zkvalitnění a rozšíření přístupu k informacím, rozšíření spolupráce úřadů a institucí, a zvýšení informovanosti místních obyvatel o území partnera.⁸⁴

Mezi červnem a zářím 2009 byl na obou stranách hranice vybrán zhotovitel a podepsána smlouva o díle. V Turnově začala modernizace a rozšíření již existující Zámecké naučné stezky. Dále začaly být tvořeny dvě zcela nové stezky, a to Kamenářská a Po stopách židovských památek. Dohromady bylo po městě instalováno 11 zcela nových informačních tabulí, 6 tabulí bylo modernizováno a 2 byly aktualizovány. Všechny tabule nyní disponují českými, polskými, německými a anglickými vysvětlivkami. Stezky jsou řádně vyznačeny a celkem na nich bylo upraveno 665 m pěších komunikací. Součástí Zámecké stezky je i most pro pěší a cyklisty, který prošel rekonstrukcí.⁸⁵

Na polské straně vznikla naučná stezka na území zámeckého parkového komplexu Muchów. Součástí úprav naučné stezky bylo i vydláždění stromové aleje

⁸¹ MĚSTO TURNOV. *Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/dotace-a-projekty/op-ps-cr-polsko/naucne-stezky-v-cesko-polskem-prihranici.html>>

⁸² EVROPSKÁ UNIE. *Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <<https://keep.eu/projects/8751/Nau-n-stezky-v-esko-polsk-m--EN/>>

⁸³ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, s. 26, 2008.

⁸⁴ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, s. 9, 2008.

⁸⁵ KRSKOVÁ, Eva. *Naučné stezky česko-polského příhraničí: Informace o probíhajících aktivitách projektu*. [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/filemanager/files/1071616.ppt>>

a vysypání bočních stezek štěrkem včetně jejich celkových oprav a zesílení. Dále bylo na stezce instalováno 10 informačních tabulí prezentujících přírodně historické bohatství regionu. Průběh trasy byl řádně označen speciálními směrovými tabulemi. Dále byl v parku vybudován dřevěný přístřešek, instalováno energeticky úsporné osvětlení, vybudováno hřiště, nainstalováno elektronické informačně turistické zařízení, vybudováno ohniště, stojany na kola, lavičky a odpadkové koše.⁸⁶

2.2.2.3 Výsledky projektu

Práce na projektu byly dokončeny v prosinci 2010. Po celou dobu realizace byl projekt propagován pomocí specifických internetových stránek, novin, letáků, rolet, tisku, médií, dokumentace a prezentací. Na závěr byla vytvořena pamětní deska. Projekt byl realizován a ukončen úspěšně se zanedbatelnou odchylkou mezi plánovaným a konečným rozpočtem.⁸⁷

Do roku 2015 byly výsledky projektu monitorovány a partneři projektu jej i v dalších letech rozvíjeli. Průběžně byly tisknuty nové letáky a projekt byl prezentován na různých turistických akcích, workshopech a veletrzích cestovního ruchu. Hlasové tabule byly v dalších letech postupně obohaceny a zdokonaleny novou technikou. Oba partneři mají vyčleněnou část svého rozpočtu k udržování a drobným úpravám na výsledcích projektu.⁸⁸

Pozitivní zkušenost s Euroregionem Nisa dokazuje fakt, že se v dalších letech oba partneři účastnili dalších projektů, jako například projektu „Společná cesta k vědě a technice“, který se zabýval zájmem dětí a mládeže v Turnově a Jaworu o techniku a technické obory.⁸⁹

Euroregion Nisa jako takový je projektům ohledně cestovního ruchu nakloněn neustále. Například v roce 2019 byl schválen projekt „Zvýšení turistické atraktivity partnerských měst pomocí společného kulturního dědictví“ mezi městem

⁸⁶ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, s. 10, 2008.

⁸⁷ MĚSTO TURNOV. *Monitorovací zpráva o zajištění udržitelnosti projektu: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie. s. 2, 2016

⁸⁸ MĚSTO TURNOV. *Monitorovací zpráva o zajištění udržitelnosti projektu: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie. s. 6, 2016

⁸⁹ MĚSTO TURNOV. *Společná cesta k vědě a technice*. [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/dotace-a-projekty/op-ps-cr-polsko/spolecna-cesta-k-vede-a-technice.html>>

Chrastava a polským městem Lwówek Śląski.⁹⁰ Za česko-německé projekty je vhodné uvést za příklad projekt „Společná propagace poutního areálu v Horní Polici a Božího hrobu v Görlitz“.⁹¹

⁹⁰ EUROREGION NISA. *Seznam schválených mikroprojektů po 10. zasedání Euroregionálního řídicího výboru dne 11.09.2019.* [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <https://www.ern.cz/files2/FMP%20CZPL/10_E%C5%98V_Schv%C3%A1len%C3%A9%20mikroprojekty%20na%20WEB.pdf>

⁹¹ EUROREGION NISA. *Schválené projekty: 21. LaK.* [online]. [cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/kleinprojektfonds/saechsisch-tschechisches-programm/bewilligte-projekte/>>

2.2.3 Projekt „Emix3“

Emix3 je zkratka pro mix energetických technologií v Trojzemí. Jedná se o přeshraniční iniciativu k využívání obnovitelných zdrojů energie. Mimo jiné se projekt zabýval zjišťováním a realizací potenciálu úspory energie. V rámci projektu byl otestován nástroj na bilancování CO₂, zpracována Databáze subjektů zabývajících se energiemi v Euroregionu Nisa, nebo bylo nainstalováno demonstrační fotovoltaické zařízení na střeše základní školy ve Varnsdorfu.⁹²

2.2.3.1 Geneze a příprava projektu

V době vzniku projektu (rok 2008) byla aktuální otázka výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a ochrana životního prostředí. Obce v oblasti Euroregionu Nisa se touto otázkou taktéž zabývaly, protože tu panoval velký nepoměr ve využívání obnovitelných zdrojů mezi jednotlivými členskými státy. Zatímco na německé straně již v té době fungovaly fotovoltaické a větrné elektrárny, v českém pohraničí se s podobnými technologiemi teprve začínalo, a na polské straně hranic bylo vše maximálně ve fázi plánování.⁹³ Vznikl tedy zájem o rozvoj energetických technologií v Trojzemí. Tento zájem vyústil v přípravu projektu Emix3 občanským sdružením Via Regia, které navázalo spolupráci s městem Varnsdorf, rozvojovou společností pro okres Löbau-Zittau (*Kreisentwicklungsgesellschaft Löbau-Zittau mbH (KEGL)*), občanským sdružením Venkovské projekty, a developerskou společností Dolnoslezské Horní Lužice (*Entwicklungsgesellschaft Niederschlesische Ober-lausitz*). Občanské sdružení Via Regia mělo s danou problematikou zkušenosti, protože již od roku 2006 je majitelem solárních panelů na střeše základní školy v Hrádku nad Nisou.⁹⁴

Do této chvíle neměli členové Euroregionu Nisa velké zkušenosti v rámci něj řešit ochranu životního prostředí, projekty se mu věnovaly jen okrajově, většinou pomocí úprav osnov na mateřských a základních školách k ochraně

⁹² EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 14.4.2021]. s. 23. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

⁹³ BUFKA, Aleš, VEVERKOVÁ, Jana. *Obnovitelné zdroje energie: Podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé konečné spotřebě energie 2010-2019*. [online]. [cit. 30.6.2021]. s. 14. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/statistika/obnovitelne-zdroje-energie/2020/12/Podil-OZE-na-hrube-konecne-spotrebe-energie-2010-2019.pdf>>

⁹⁴ MLADÁ FRONTA DNES. *Sluneční elektrárny míří do kraje*. [online]. [cit. 30.6.2021]. Hrádek nad Nisou- Monitor tisku. 2010. Dostupné z: <<https://www.hradek.eu/page4.aspx?zaz=837-5568>>

životního prostředí (projekt „Přeshraniční síť ekologické výchovy - praktické příklady pro žáky základních škol na území ERN“).⁹⁵

2.2.3.2 Implementace projektu

Jedním z hlavních cílů projektu byla výstavba fotovoltaické elektrárny na střeše Základní školy Edisonovy ve Varnsdorfu. Příprava začala již roku 2008 a na konci roku 2009 byly přípravy dokončeny. Během následujících let byla elektrárna vybudována, otestována a úspěšně uvedena do trvalého provozu. Ze strany města Varnsdorf došlo k přípravě elektrárny ve formě stavebně-technických úprav střechy školy. Dohromady bylo ve dvou etapách namontováno na střechu budovy 474 fotovoltaických panelů o celkovém výkonu 87,69 kWp. Elektrárna je navíc opatřena softwarem, který dovoluje v živém čase sledovat, jak funguje. Toho se využívá přímo při výuce studentů, kteří mají díky tomu osobní zkušenost s fotovoltaikou a mixováním různých zdrojů energie (fotovoltaika jako taková spotřebu školy zcela nepokryje).⁹⁶

Další problematikou, které se projekt věnoval, byly emise CO₂. V případě projektu Emix3 se jednalo o bilancování a výpočet emisí celého města. Pro účely tohoto projektu bylo vybráno město Hrádek nad Nisou kvůli jeho poloze u německých i polských hranic. Dalším důvodem bylo to, že město leží v těsné blízkosti města Žitava, které má své měření vypracována již z dřívějších, a proto se zde nabízí zajímavé srovnání obou měst. Měření se nakonec ujali experti z Centra pro výzkum globální změny AV ČR. Do měření byla započítána data o emisích při činnostech jako například spotřeba energie, doprava, lesnictví, odpady atd. Města však kompletní údaje nesbírají, proto musely být některé údaje nahrazeny celorepublikovým průměrem, který výsledky do určité míry zkresluje.⁹⁷

Dalšími cíli projektu bylo seznámit účastníky s programem European Energy Awards (EEA), instrumentem nazývaným Saský průmyslový energetický pas, byla vypracována studie „Základy, fungování a výstavba regionálního

⁹⁵ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2004-2006*. [online]. [cit. 20.6.2021]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/kompendium/?D=123>>

⁹⁶ ZÁMEČNÍK, Jaroslav. *Demonstrační projekt „Varnsdorf - energeticky soběstačná škola“: Solární fotovoltaický systém jako zdroj obnovitelné energie, Varnsdorf*. [online]. [cit. 1.7.2021]. 2007. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/files/Projekt-Demonstracni-fotovoltaicke-elektrarny-Varnsdorf.pdf>>

⁹⁷ VAČKÁŘ, David, LORENCOVÁ, Eliška. *Bilance skleníkových plynů pro město Hrádek nad Nisou* [online]. [cit. 1.7.2021]. Centrum výzkumu globální změny AV ČR: CzechGlobe. Dostupné z: <<https://docplayer.cz/1808021-Bilance-sklenikovyh-plynu-pro-mesto-hradek-nad-nisou.html>>

finančního poolu pro energie“, byla vypracována studie o možnostech systému financování z energetických úspor („Energy Performance Contracting – EPC“), a byla vypracována databáze výrobců, plánovačů a provozovatelů zařízení energetických technologií v Mixu v Landkreisu Görlitz a Libereckém kraji.⁹⁸

Projekt byl realizován v letech 2010-2012 a vyšel celkem na 491 000 EUR.⁹⁹

2.2.3.3 Výsledky projektu

Demoprojekt instalace fotovoltaické elektrárny na střeše základní školy Edisonova ve Varnsdorfu proběhl úspěšně. Elektrárna a technologie s ní spojené byly začleněny do výuky na škole a slouží jako příklad pro ostatní zařízení k tomu, že je možné získat finanční prostředky na technologie energetických mixů. Škola dokoupila v rámci projektu i výukové předměty a pomůcky související s tematikou.¹⁰⁰

Část projektu věnující se bilancování emisí CO₂ a dalších skleníkových plynů v Hrádku nad Nisou byla taktéž zakončena úspěšně. Hrádek nad Nisou nyní zná svou míru, kterou zatěžuje životní prostředí a dovoluje mu to na tuto situaci reagovat a porovnávat se s ostatními městy, kde byla tato měření uskutečněna. Městu to dává příležitost přijímat místně specifické nástroje a opatření ke snížení emisí skleníkových plynů.¹⁰¹

V Euroregionu Nisa panuje obecně pozitivní zkušenost s projekty zaměřenými na životní prostředí, například v roce 2019 byl schválen projekt „25 let práce pro lidi a přírodu“, zabývající se praktickou ochranou přírody, údržbou krajiny a dalšími problémy.¹⁰² Co se týče účastníků projektu, tak pro spolek Via Regia to byla poslední spolupráce s Euroregionem Nisa, ale město Varnsdorf jakožto hlavní partner úspěšně pokračuje ve spolupráci s euroregionem. Roku 2018 se konal 1. ročník Sousedského plesu měst Varnsdorf-Großschönau-

⁹⁸ EVROPSKÁ UNIE. *emix3 report*. Europe Direct Liberec. 2013. Ke stažení z: <<https://em.cz/index.php?D=259>>

⁹⁹ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Emix3*. Saská rozvojová banka. s. 54. 2009.

¹⁰⁰ MĚSTO VARNSDORF. *Ukončené projekty: Informace o významnějších ukončených projektech, realizovaných se spoluúčastí dotace (město obdrželo dotační prostředky): EMIX3*. [online]. [cit. 1.7.2021]. 2018. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/cz/mesto/prezentace-investicnich-ostatnich-projektu-z-dotaci/ukoncene-projekty/>>

¹⁰¹ VAČKÁŘ, David, LORENCOVÁ, Eliška. *Bilance skleníkových plynů pro město Hrádek nad Nisou* [online]. [cit. 1.7.2021]. Centrum výzkumu globální změny AV ČR: CzechGlobe. Dostupné z: <<https://docplayer.cz/1808021-Bilance-sklenikovyh-plynu-pro-mesto-hradek-nad-nisou.html>>

¹⁰² ČMELÁK. *25 LET PRÁCE PRO LIDI A PRO PŘÍRODU*. [online]. [cit. 1.7.2021]. ČMELÁK-Společnost přátel přírody. 2019. Dostupné z: <<https://www.cmelak.cz/25-let-prace-pro-lidi-a-pro-prirodu/>>

Seifhennersdorf, což byl projekt ve formě kulturní akce, na které mělo dojít ke sblížení obyvatel ze tří hraničních obcí, dvou německých a jedné české. Ples se konal na české straně ve Varnsdorfu.¹⁰³

¹⁰³ MĚSTO VARNSDORF. *1. ročník Sousedského plesu měst Varnsdorf-Großschönau-Seifhennersdorf*. [online]. [cit. 1.7.2021]. 2018. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/cz/mesto/prezentace-investicnich-ostatnich-projektu-z-dotaci/realizovane-projekty/1-rocnik-sousedskeho-plesu-mest-varnsdorf-groschonau-seifhennersdorf.html>>

2.2.4 Projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“

Projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“ si dal za cíl odstranit následky způsobené povodněmi v srpnu roku 2010 a zlepšit podmínky pro krizové řízení. V rámci opatření byla revitalizována luka podél řeky Nisy v oblasti Trojzemí zničená během povodní. Dále byla zvýšena kapacita povodňových základen včetně jejich výbavy. V rámci projektu byla uskutečněna koupě zásahových vozů sloužících k transportu osob a materiálu pro zásahy. Řeka Nisa včetně jejích přítoků je nyní monitorována a byl zakoupen nezávislý komunikační systém pro krizový štáb.¹⁰⁴

2.2.4.1 Geneze a příprava projektu

Mezi 7. a 15. srpnem se Hrádkem nad Nisou společně s celými severními Čechy a příhraničními částmi Německa a Polska prohnaly silné deště, které v důsledku zapříčinily prudký nárůst hladiny tamních řek a způsobily rozsáhlé povodně, které napáchaly škody rostoucí do miliard korun, a které za sebou zanechaly ztráty na životech. Mezi nejzasaženější obce patřil Bílý Kostel nad Nisou, Raspenava, Chrastava, nebo právě Hrádek nad Nisou.¹⁰⁵

Na odstranění škod poskytly vlády zasažených zemí finanční, personální a materiální prostředky. Evropská unie odsouhlasila finanční pomoc zasaženým oblastem, a to prostřednictvím Fondu solidarity, ze kterého může čerpat prostředky k nápravě škod vzniklých při podobných krizových situacích. Město Hrádek nad Nisou však vyvinulo svoji vlastní iniciativu k získání dodatečných finančních prostředků.¹⁰⁶ Navíc, jakožto město ležící v těsném příhraničí a v těsné blízkosti dalšího zasaženého města ležícího na druhé straně hranice, Žitavy, se rozhodlo celou situaci ohledně povodní řešit komplexně. Standardně by se obě města celou problematikou zabývaly zvlášť, ale vzhledem k tomu, že leží ve své těsné blízkosti,

¹⁰⁴ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 6.5.2021]. s. 21. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

¹⁰⁵ MOTTL, Jaromír. *Srpnová povodeň 2010 v Hrádku nad Nisou*. [online]. [cit. 6.5.2021]. Hasiči Hrádek nad Nisou. 2010. Dostupné z:<<http://www.hradek.eu/page.aspx?zaz=248-6541>>

¹⁰⁶ HAJFLEROVÁ, Eva. *Česko a Sasko na odstranění povodňových škod*. [online]. [cit. 31.5.2021]. Liberecký kraj. 2011. Dostupné z: <<https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3256/starsi-udalosti/cesko-a-sasko-na-odstraneni-povodnovych-skod-n814251.htm>>

a problémy s povodněmi způsobila tatáž řeka, se rozhodlo o koordinovaném postupu a o zažádání dotace skrze Euroregion Nisa.¹⁰⁷

Narozdíl od některých jiných projektů, které vycházejí z určité tradice spolupráce v dané oblasti, se tento projekt o žádnou podobnou historii a předešlé projekty neopírá. Nejblíže tomuto projektu by se dal přirovnat projekt „Zlepšení protipovodňové ochrany města Turnova“, který se zabývá podobnou tematikou, ale v naprosto jiné situaci. V případě Turnova se totiž jednalo o preventivní opatření, nežli o přímou reakci, protože projekt byl realizován roku 2005, zatímco poslední povodeň do té doby zasáhla město roku 2000.¹⁰⁸ Projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“ jako takový se začal plánovat jako bezprostřední reakce na danou krizovou situaci ohledně povodní z téhož roku.¹⁰⁹

2.2.4.2 Implementace projektu

Konkrétními cíli projektu byly stanoveny: revitalizace luk podél řeky Nisy v oblasti Trojzemí na německé straně o celkové rozloze cca 25 000 m², rekonstrukce skladu IZS na povodňovou základnu o rozloze cca 130 m² na české straně, stavba nové haly sloužící jako povodňová základna o rozloze 200 m² na německé straně, zakoupení jednoho zásahového vozu pro českou stranu a dvou vozů pro německou stranu, zajištění technického vybavení povodňové základny a vybavení hasičské zbrojnice na české straně, zprovoznění komunikačního systému mezi složkami záchranného systému na obou stranách hranice a zajištění monitorovacího systému kontrolujícího výšku hladiny na řece Nise.¹¹⁰

Projekt jako takový se začal realizovat na začátku roku 2011, kdy došlo ke zpracování žádosti o dotaci, tvorbě projektové dokumentace pro územní souhlas, zaměření stávajícího objektu IZS na české straně a zajištění inženýrské činnosti k

¹⁰⁷ ČTK, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. *Europoslanci přiklepli Česku přes sto milionů na škody po záplavách*. IDNES.cz [online]. 2011, 6.4.2011, 2011 (ZPRAVODAJSTVÍ), 1 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/europoslanci-priklepli-cesku-pres-sto-milionu-na-skody-po-zaplavach.A110406_152227_zahranicni_btw>

¹⁰⁸ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2004-2006*. [online]. [cit. 10.7.2021]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/kompendium/?D=128>>

¹⁰⁹ MĚSTO HRÁDEK NAD NISOU. *Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n.N. – Zittau*. [online]. [cit. 6.5.2021]. Dostupné z: <<https://www.hradek.eu/page4.aspx?zaz=897-2629>>

¹¹⁰ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau*. Saská rozvojová banka, s. 9. 2011.

územnímu souhlasu. V druhé polovině roku 2011 došlo ke zpracování projektové dokumentace pro výběr zhotovitele skladu IZS na české straně.

Roku 2012 došlo k nákupu technologií a vybavení. Konkrétně byl zakoupen komunikační systém, monitorovací systém hladiny vody na tocích, stanová skladová hala a vysokozdvížený vozík. Dále byla zakoupena celkem tři zásahová vozidla. Roku 2012 bylo zakoupeno zásahové vozidlo pro dopravu zásahové jednotky a velitelské zásahové vozidlo na německé straně. Roku 2013 bylo zakoupeno zásahové vozidlo pro integrovaný záchranný systém i na české straně.¹¹¹

Část projektu týkající se rekonstrukce skladu IZS na povodňovou základnu a hasičskou zbrojnici v Hrádku nad Nisou byla započata ke konci roku 2011, kdy bylo vyhlášeno výběrové řízení na zakázku. Stavba byla realizována v letech 2012 a 2013. Následně byla stavba zkolaudována a 20.12.2013 došlo ke slavnostnímu předání stavby společně se zásahovým vozidlem.¹¹² Na stavbě již od výběrového řízení probíhal autorský a technický dozor investora, a to včetně kontroly bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Na začátku stavby byla vypracována výrobní dokumentace pro realizaci stavby a dokumentace pro stavební úpravy, a na jejím konci byla vypracována dokumentace skutečného provedení stavby.¹¹³

Na německé straně se začalo s revitalizací a rekultivací luk podél Lužické Nisy a s pracemi na povodňové základně na přelomu let 2011 a 2012. Stejně jako na české straně byly veškeré práce pečlivě naplánovány, byla uskutečněna výběrová řízení a práce byly pod patřičným dohledem. Louky kolem řeky Nisy byly revitalizovány roku 2012. Práce na povodňové základně probíhaly v letech 2012 a 2013, kdy byla zkolaudována.¹¹⁴

2.2.4.3 Výsledky projektu

Projekt byl nakonec úspěšně zakončen v prosinci roku 2013. Došlo díky němu k pořízení kamer sledujících hladinu řeky Nisy, na jejímž korytě byly mimo

¹¹¹ POŽÁRY.CZ. *Iveco Daily nahradí v Hrádku nad Nisou – Dolním Sedle starou Avii, hasiči převzali také protipovodňový sklad.* [online]. [cit. 30.5.2021]. Liberecký kraj. 2013. Dostupné z: <<https://www.pozary.cz/clanek/74037-iveco-daily-nahradí-v-hradku-nad-nisou-dolnim-sedle-starou-avii-hasici-prevzali-take-protipovodnovy-sklad/>>

¹¹² MOTTL, Jaromír. *Město otevřelo nový protipovodňový sklad.* [online]. [cit. 30.5.2021]. Hasiči Hrádek nad Nisou. 2013. Dostupné z: <<http://www.hradek.eu/page.aspx?zaz=248-12313>>

¹¹³ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau.* Saská rozvojová banka. s. 21. 2011.

¹¹⁴ LANGER, Jiří. *Hasiči z Horního Sedla mají nové auto, Hrádek zase sklad IZS i s ještěrkou.* [online]. [cit. 31.5.2021]. Liberecký kraj. 2013. Dostupné z: <<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/hasici-z-horniho-sedla-maji-nove-auto-hradek-zase-sklad-izs-i-s-jesterkou-n823663.htm>>

projekt provedeny úpravy. Byla pořízena komunikační technika pro rychlejší komunikaci s českými i přeshraničními partnery. Hasičům byl předán nový povodňový sklad včetně vybavení a stanových hal pro jeho případné nouzové rozšíření. SDH Dolní Sedlo disponuje od té doby novým hasičským vozem. Součástí skladu jsou i elektrocentrály a vysokozdvizný vozík. Na německé straně došlo taktéž k vybudování nového povodňového skladu, zakoupení dvou nových hasičských vozidel, a navíc k revitalizaci celkem 25 000 m² luk v záplavové oblasti kolem řeky Nisy.¹¹⁵ Projekt byl celkem vyčíslen na částku cca 1 200 000 EUR.¹¹⁶

Velkých projektů týkajících se odstranění povodňových škod a protipovodňové ochrany bylo v dobu mezi lety 2010 a 2014 realizováno celkem šest. V dalších letech však již dané území podobně ničivá povodeň nezasáhla, proto není možné zhodnotit, jak efektivní jsou úpravy a opatření, které v rámci projektů byly provedeny. Taktéž nebyly pochopitelně zakládány ani žádné nové projekty týkající se odstranění povodňových škod.¹¹⁷

¹¹⁵ ZIMMERMANOVÁ, Hedvika. *Další krok pro bezpečnost obyvatel Hrádku nad Nisou. Hrádecko: Měsíčník města Hrádku nad Nisou a jeho okolí*. [online]. [cit. 12.7.2021]. Hrádek nad Nisou: Městský úřad v Hrádku nad Nisou, 23(1), s. 6. Dostupné z: <<https://ipac.kvkli.cz/arl-li/csg/?repo=lirepo&key=77197687720>>

¹¹⁶ EVROPSKÁ UNIE. *Smlouva o poskytnutí dotace: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau*. Saská rozvojová banka. s. 13. 2011.

¹¹⁷ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 12.7.2021]. s. 22. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

2.2.5 Projekt „Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“

Zdravotní záchranná služba Libereckého kraje společně se Záchrannou službou Jelení Hora během roku 2016 připravily a uskutečnily projekt, jehož výstupem byla výměna zkušeností mezi polskými a českými záchranáři při provádění každodenních záchrannářských úkonů. Projekt byl pojat jako pokračování a utužování již dříve navázaných kontaktů a spolupráce mezi oběma subjekty. V rámci projektu se uskutečnila dvoudenní konference na polské straně a byl uspořádán seminář spojený se cvičeními záchranných složek.¹¹⁸

2.2.5.1 Geneze a příprava projektu

Již od roku 2008 obě záchranné služby spolupracují v rámci expertní skupiny Euroregionu Nisa EUREX Zdravotnická záchranná služba, v rámci níž se snaží koordinovat postupy záchranné služby na česko-německo-polské hranici.¹¹⁹ Spolupráce mezi Zdravotnickou záchrannou službou Libereckého kraje a Záchrannou službou Jelení Hora v rámci Euroregionu Nisa pokračovala v roce 2011, kdy se oba partneři podíleli na projektu „Přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb v Euroregionu Nisa“. V rámci tohoto projektu bylo pro obě strany zakoupeno několik nových sanitních vozů, byla vytvořena koordinační střediska na obou stranách hranice pro řízení přeshraničních zásahů, konaly se semináře, výměnné stáže a společná cvičení.¹²⁰

Na začátku roku 2016 se obě záchranné služby dohodly na žádosti o dotaci na další projekt, a to „Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“. Tento projekt byl již od začátku koncipován jako rozvoj již existujících vazeb a vztahů mezi oběma partnery a výměna zkušeností z posledních 5 let od konce posledního projektu. Součástí projektu také mělo být

¹¹⁸ DOTACEEU.CZ. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. [online]. [cit. 5.7.2021]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Dostupné z : <<https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/mapa-projektu/projekty/11-interreg-v-a-ceska-republika-polsko/11-4-spoluprace-instituci-a-komunit/vymena-zkusenosti-mezi-zdravotnickymi-zachranari-v>>

¹¹⁹ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nysa. s. 14, 2016.

¹²⁰ EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. [cit. 5.7.2021]. s. 12. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

společné cvičení v záchraně lidských životů a ošetřování zranění při společných zásazích.¹²¹

2.2.5.2 Implementace projektu

V rámci projektu byla uskutečněna dvoudenní konference na polské straně skládající se z přednáškového bloku a workshopu. V rámci přednáškového bloku se účastníci seznámili s praktickými aspekty zdravotnické záchranné činnosti. Dále byly uskutečněny 3 pracovní jednání, na kterých byly projednávány klíčové otázky týkající se aktivit a projektových předpokladů.¹²²

Nejsignifikantnější částí projektu byl ale seminář spojený s cvičením záchranných složek. Ten se konal 30.9.2016-1.10.2016 v Liberci a jeho blízkém okolí. Seminář začal odbornými přednáškami z urgentní medicíny a poté se přešlo k samotným cvičením. Celkem bylo vytvořeno 15 smyšlených posádek, vždy ve vzoru 2 českých záchranářů, 1 polského záchranáře a 1 vojenského záchranáře. Posádkám bylo vytvořeno simulované operační středisko a fiktivní urgentní příjem. Jako zázemí pro akci byla vybrána kasárna Armády České republiky.¹²³

Celkem bylo vytvořeno 12 úkolů, které posádky musely splnit. Těmito úkoly byly zajištění zdravotní pomoci při pádu z lezecké stěny, u náhodně ležící nereagující osoby, při porodu, při alergické reakci na vosí bodnutí, při nespecifikované infekci u cizojazyčného turistu, při dopravní nehodě, u nemohoucího pacienta v pouze přibližně specifikované lokalitě, při nespecifikovaném zmateném chování skupiny lidí, při náhlém kolapsu osoby na rušném místě, a při záchraně tonoucího s podezřením na poraněnou páteř. Zbýlými dvěma úkoly bylo správné chování a jištění v terénu, a zajištění místa, kde byl nalezen mrtvý člověk.¹²⁴

Celkem bylo do projektu registrováno 60 zdravotníků ze Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje, Krajské nemocnice Liberec, Armády České

¹²¹ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nysa. s. 4, 2016.

¹²² EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nysa. s. 15, 2016.

¹²³ ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA LIBERECKÉHO KRAJE. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Euroregion Nisa. 2016

¹²⁴ MODRÁ HVĚZDA ŽIVOTA. *Projekt „výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“ je minulostí*. [online]. [cit. 6.7.2021]. Liberecký kraj. 2016. Dostupné z: <<http://modrahvezdazivota.cz/2016/10/06/projekt-vymena-zkusenosti-mezizdravotnickymi-zachranari-v-polsko-ceskem-prihranici-je-minulosti/>>

republiky. Dalšíh 30 zdravotníků přijelo ze Záchrané služby v Jelení hoře.¹²⁵
Výdaje projektu byly celkem vyčísleny na cca 31 500 EUR.¹²⁶

2.2.5.3 Výsledky projektu

Projekt byl fakticky ukončen 1.10.2016 ukončením dvoudenního semináře pro záchranáře. Celkem se projektu účastnilo 9 posádek ze Zdravotnické záchrané služby Libereckého kraje, 1 posádka ze Záchrané služby v Jelení Hoře, 1 posádka ze Záchrané služby ve Zhořelci, účastnily se také 2 posádky Armády České republiky, 1 posádka Zdravotnické záchrané služby Pardubického kraje a 1 posádka společnosti Nonstopmedic. Po dobu společných akcí byly posádky nakombinovány, aby byla podpořena jejich vzájemná výměna zkušeností a odbourávána jazyková bariéra. Pro jistotu byl po celou dobu projektu na akcích přítomen česko-polský tlumočník. Nakonec se ale komunikace ukázala jako víceméně bezproblémová, a tak byl tlumočník využíván jen minimálně. Na celé akci navíc byl přítomen lékař, který dával účastníkům dodatečné odborné rady. Jedním z problémů, na které bylo v projektu poukázáno, je rozdílná zdravotnická kompetence mezi českými a polskými záchranáři. I přesto spolu byli členové záchraných služeb schopni vyřešit všechny situace, se kterými se v rámci semináře setkali. Do akce byla zapojena i široká veřejnost, protože některé simulační situace se odehrávaly v živém prostředí (např. obchodní centrum). Záchranáři je při takových příležitostech aktivně zaučovali v oblasti první pomoci.¹²⁷

Projekt byl tedy úspěšným prodloužením již stávající spolupráce mezi dvěma partnery z Euroregionu Nisa, navíc byl obohacen i o účastníky z dalších organizací a širokou veřejnost. Projektoví partneři se od té doby na žádném projektu v rámci Euroregionu Nisa společně nepodíleli. Zdravotní záchraná služba Libereckého kraje samostatně se od té doby zatím nepodílela na žádném projektu v rámci Euroregionu Nisa. Pracovnice Zdravotní záchrané služby Libereckého kraje sice nedohledala celou závěrečnou zprávu projektu, ale poskytla mi dodatečné dokumenty, nebo mě odkázala na jiné zdroje, díky kterým se mi podařilo projekt úspěšně popsat a zhodnotit.

¹²⁵ ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA LIBERECKÉHO KRAJE. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Euroregion Nisa. 2016

¹²⁶ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nysa. s. 42, 2016.

¹²⁷ ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA LIBERECKÉHO KRAJE. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Euroregion Nisa. 2016

2.2.6 Projekt „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“

Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí byl projekt, který si dal za cíl prohloubit společnou péči o seniory v příhraničním regionu Trojzemí. Toho chtěl dosáhnout pomocí 4 na sebe navazujících a vzájemně se podmiňujících logických celků, jimiž byly: založení společné přeshraniční společnosti, jejímž posláním by byla péče o seniory, výstavba prostor pro realizaci programové nabídky pro seniory, vzdělávací aktivity pro pracovníky pečovatelských služeb, a realizace společných vzdělávacích, kulturních a společenských aktivit seniorů z dotačního území.¹²⁸ Projekt nakonec nikdy nebyl uskutečněn.

2.2.6.1 Geneze a příprava projektu

Roku 2008 se město Hrádek nad Nisou společně s městem Žitava rozhodlo reagovat na demografický vývoj v příhraničním regionu vedoucí ke stárnutí společnosti. Představitelé obou měst se dohodli, že tuto problematiku chtějí řešit společně a rozhodli se zažádat skrze Euroregion Nisa o dotaci na projekt zabývající se péčí o seniory. V říjnu 2008 tento záměr odsouhlasila rada města Hrádek nad Nisou a byla vypracována projektová žádost.¹²⁹

2.2.6.2 Důvod neuskutečnění projektu

Hrádku nad Nisou se nakonec nepodařilo sehnat finance na kofinancování projektu, přesněji jeho „části určené pro bydlení“. Finance se město snažilo získat do roku 2010, kdy bylo zastupitelstvem města rozhodnuto nepokračovat v hodnocení žádosti dotaci o projektu. Zastupitelstvo sice schválilo, že pokud se mu s projektovým partnerem podaří kofinancování zajistit, budou se nadále o dotaci ucházet. Nakonec k tomu však již nedošlo.¹³⁰ Roku 2010 totiž město Hrádek nad Nisou a jeho blízké okolí zasáhla ničivá povodeň, kvůli které byly finance v daném roce i v dalších letech soustředěny na protipovodňová opatření a odstranění škod

¹²⁸ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí*. Saská rozvojová banka. s. 8. 2012.

¹²⁹ *Informace z radnice: Usnesení rady města*. Hrádecko: Měsíčník města Hrádku nad Nisou a jeho okolí. Hrádek nad Nisou: Městský úřad v Hrádku nad Nisou, 2008, 17(10), 2. Dostupné z: <https://www.hradek.eu/archiv/prilohy/m_clanek/439-2456-09--BshtvP.pdf>

¹³⁰ 8.2. - *Projekt „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“: Podklad usnesení* [online]. [cit. 8.7.2021]. 8.2.2010 Dostupné z: <http://www.hradek.eu/archiv/podklady/2010-01-ZM/podklady/8_2_.htm>

(viz. projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau“).¹³¹

Celková částka za novou stavbu byla vyčíslena na cca 71,5 mil. Kč. Vzhledem k tomu, že u projektů z Euroregionu Nisa se počítá minimálně s 15% kofinancováním projektu ze strany žadatele ,nebo jiného finančního zdroje, tato desetinová částka byla pro město stále natolik velká, že nebylo schopno garantovat její kofinancování.¹³²

¹³¹ MOTTL, Jaromír. *Srpnová povodeň 2010 v Hrádku nad Nisou*. [online]. [cit. 6.5.2021]. Hasiči Hrádek nad Nisou. 2010. Dostupné z:< <http://www.hradek.eu/page.aspx?zaz=248-6541>>

¹³² MĚSTO HRÁDEK NAD NISOU. *Výstavba DPS v Hrádku nad Nisou: Náklady stavby*. [online]. 2008. Dostupné z: <http://www.hradek.eu/archiv/podklady/2010-01-ZM/podklady/prilohy/8-2-_P_8.2-2%20DPS%20Rozpocet.pdf>

Závěr

Úspěšně se podařilo aplikovat teoretický popis euroregionů na Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Euroregiony jsou totiž velmi nesourodé organizační jednotky, tudíž je obtížné aplikovat obecnou definici euroregionu na konkrétní případ. Euroregiony nikde nemají předepsány názvy svých vnitřních orgánů. Nikde není přesně popsáno, jak by měly jednat, nebo jak by měly vypadat. Jediná pevná a neměnná věc je jejich účel. Euroregiony mají umožňovat, koordinovat, a usnadňovat přeshraniční spolupráci. Při zkoumání Euroregion Neisse-Nisa-Nysa bylo dokázáno, že je spolupráce jednotlivých národních částí v rámci něj úspěšná. Jsou to především jeho členové, kteří mají ve svých rukou to, jak usilovně a jakým směrem se bude spolupráce ubírat.

V praktické části bylo dále reprezentativně představeno pět uskutečněných a jeden neuskutečněný projekt v rámci Euroregionu Nisa. U projektů byla popsána geneze v průběhu času, příprava s partnery, implementace, a přímé i nepřímé výsledky projektů. Na úspěšných projektech bylo znázorněno, jakým způsobem buďto řeší oblasti, kterým se Euroregion Nisa dlouhodobě věnuje (projekt „Naučné stezky v česko-polském příhraničí“¹³³ spadající do dlouhodobé podpory cestovního ruchu), nebo které spadají do politik EU (projekt „Emix3“¹³⁴ a politika EU o ochraně životního prostředí¹³⁵). Dále je patrné, že kromě dlouhodobých politik a strategií je Euroregion Nisa i vhodný prostředník k řešení krizových situací, jak ukazuje projekt „Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. – Zittau“.¹³⁶ Projekty jako takové slouží i k celkovému odbourávání hraničních bariér, navazování přeshraničních kontaktů a mazání přeshraničních rozdílů, jak tomu ukazují projekty „Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“¹³⁷, nebo „Vandrujeme krajem – spolu si i

¹³³ MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie, 2008.

¹³⁴ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Emix3*. Saská rozvojová banka. s. 54. 2009.

¹³⁵ *Smlouva o fungování Evropské Unie (Konsolidované znění)*. In: Úřední věstník Evropské unie. ročník 2012, číslo 326. [online]. [cit. 26.7.2021]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>>

¹³⁶ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau*. Saská rozvojová banka. 2011.

¹³⁷ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nysa., 2016.

hrajem“.¹³⁸ Na neuskutečněném projektu „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“¹³⁹ chci demonstrovat jeden z problémů, který bych rád zmínil. Projekty jsou hrazeny ze strany Euroregionu do maximální výše 85% z celkové ceny projektu.¹⁴⁰ Pokud se tedy celková cena projektu šplhá například téměř ke 100 milionům Kč, zbylých 15% z celkové částky může pro nositele projektu a jeho partnery stále představovat nefinancovatelný problém. Dalším zaznamenaným problémem je často obtížné získávání primárních zdrojů, jako jsou projektové žádosti, závěrečné zprávy, nebo zprávy o zajištění udržitelnosti. U projektů ve většině případů existuje množství sekundární dokumentace, která dokáže případné chybějící primární dokumenty nahradit.

Celkově se tedy dá považovat přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionu Nisa za úspěšnou, protože počet členů Euroregionu se dlouhodobě příliš nemění, členové se aktivně zapojují do projektů v průběhu času, a to jak do projektů ve stejných oblastech spolupráce a se stejnými partnery, tak v odlišných oblastech spolupráce a s odlišnými partnery. Zároveň se skrze něj dají čerpat prostředky na projekty zapadající do politik Evropské Unie, případně je Euroregion Nisa vhodný i k řešení krizových situací. Členové jsou úspěšností projektů motivováni k zakládání nových projektů, což svědčí o převládající spokojenosti s fungováním Euroregionu a jeho pozitivním vlivu na odbourávání hraničních bariér, posilování přeshraniční spolupráce a mazání přeshraničních rozdílů.

¹³⁸ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Saská rozvojová banka. 2012.

¹³⁹ EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí*. Saská rozvojová banka. 2012.

¹⁴⁰ *Co bude Euroregion Nisa dělat v roce 2010*. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2017, 24.05.2010 [cit. 2021-7-26]. Dostupné z: <<http://ern.cz/index.php?D=312&cmd=33&file=Aktuality&view=1&category=&id=278>>

Summary

In this bachelor's thesis, the theoretical description of the Euroregion was applied in practice to the Neisse-Nisa-Nysa Euroregion. Euroregions are very disparate organizational units, so it is difficult to apply the general definition of a Euroregion to a specific case. The only unchanging fact about them is their purpose. Euroregions are intended to enable, coordinate and facilitate cross-border cooperation. According to the examination of Euroregion Neisse-Nisa-Nysa is possible to confirm that it fulfils its purpose and that the cooperation of individual parts is successful. Furthermore, five completed and one unrealized project from the Nisa Euroregion were mentioned in a practical part. There was described a genesis of mentioned projects over time as well as a preparation with partners, implementation, and direct and indirect results of the projects. The number of Euroregion members has not changed much, members are participating in projects over time. They are usually involved in projects in the same areas of cooperation and with the same partners as well as in projects in different areas of cooperation and with different partners. At the same time, it can be used to draw funds for projects that fit into the policies of the European Union, or the Nisa Euroregion is also suitable for resolving crises. Members are motivated by the success of previous projects to start new projects, which testifies to the prevailing satisfaction with the functioning of the Euroregion and its positive impact on breaking down border barriers, strengthening cross-border cooperation and eliminating cross-border differences.

Použité prameny a literatura

Primární zdroje

Rámcová dohoda Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. 2020. [online]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/fileadmin/documents/euroregion/rahmenvereinbarung-2020-01-14.pdf>>

Jednací řád Rady Sdružení Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. 2020. [online]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/fileadmin/documents/euroregion/rat-der-gemeinschaft/geschaeftsordnung.pdf>>

Struktura. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/index.php?D=246>>

Rada. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/ueber-uns/aufbau/rat/>>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon č. 106/1999 Sb.: Zákon o svobodném přístupu k informacím*. In: Sbírka zákonů České republiky. 1999, ročník 1999, 39/1999, číslo 106. Dostupné také z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>>

EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Saská rozvojová banka. 2012.

EVROPSKÁ UNIE. *Zpráva o průběhu projektu: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Saská rozvojová banka. 2015.

MĚSTO TURNOV. *Monitorovací zpráva o zajištění udržitelnosti projektu: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie. s. 2, 2016

MĚSTO TURNOV. *Standardní formulář žádosti o spolufinancování z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007-2013 Česká Republika – Polská Republika: Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. Evropská Unie. 2008.

EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Emix3*. Saská rozvojová banka. 2009.

EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau*. Saská rozvojová banka. 2011.

EVROPSKÁ UNIE. *Smlouva o poskytnutí dotace: Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n. N. - Zittau*. Saská rozvojová banka. 2011.

EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Fond mikroprojektů Nisa-Nisa. 2016.

ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA LIBERECKÉHO KRAJE. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. Euroregion Nisa. 2016

EVROPSKÁ UNIE. *Projektová žádost: Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí*. Saská rozvojová banka. 2012.

Smlouva o fungování Evropské Unie (Konsolidované znění). In: Úřední věstník Evropské unie. ročník 2012, číslo 326. [online]. Dostupné z: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>>

DVOŘÁK, Jaromír. *Příloha k Závěrečné zprávě o průběhu projektu „Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem“ s reg. číslem 100096167*. Město Nový Bor. 2015

STRAKOVÁ, Renata. *Závěrečná zpráva k projektu Společně si hrát a navzájem se učit*. [online]. Obec Dolní Podluží. 2019. Dostupné z: <http://www.msdolnipodluzi.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-10-90-cs_1.pdf&original=Zaverecna_zprava_MS_D.Podluzi_CJ_final_12062020.pdf>

STROLENÁ, Veronika. *Zpráva o průběhu projektu: Společně si hrát a navzájem se učit (11/2018-04/2019)*. [online]. Město Varnsdorf. 2019. Dostupné z: <<http://www.msctyrlitek-vdf.cz/msctyrlitek/files/zprava-o-prubehu-projektu-4-2016-7-2017.pdf>>

VOZÁBOVÁ, Klára. *Zpráva o zajištění udržitelnosti: Vandrujeme krajem – spolu si i hrajem*. Město Nový Bor. 2020

Sekundární zdroje

BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České republice: komparativní analýza*. 2009. [online]. Dostupné z: <<https://geography.upol.cz/soubory/lide/smolova/GCZ/Euroregiony%20v%20CR.pdf>>

BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. 2014. [online]. Dostupné z: <<http://ern.cz/ED/kniha-final4.pdf>>

JEŘÁBEK, Milan. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování* ?. Praha: Academia, 2004. ISBN 8020010513.

EUROPEAN UNION. *Community initiative INTERREG II 1994-1999: An initial evaluation*. 2000. [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/interreg_en.pdf>

EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA 1991-2010. [online]. EUROREGION NISA, 2010. Dostupné z: <<http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/199.pdf>>

EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2004-2006: KOREG - koordinace regionálního rozvoje v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*. [online]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/kompendium/?D=104>>

EUROREGION NISA. *Kompendium přeshraničních projektů 2007-2013*. [online]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/kniha-kompendium-vse.pdf>>

BENEŠ, Ondřej, Hana RESLOVÁ, Stanislava RIEGEROVÁ a Dagmar DVOŘÁKOVÁ. *Ročenka Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa 2011*. [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA: Euroregion Nisa regionální sdružení, 2011. s. 11. ISBN 978-80-250-2143-9. Dostupné z: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20534380/51161111.pdf/2dcf8fd6-b0c6-4943-999b-1f357ca8fdb3?version=1.0>>

Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Velikost euroregionů. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=6>

Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Organizační struktura. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=7>

Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Činnost euroregionů - pracovní skupiny. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=8>

Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a ostatních euroregionů v ČR s důrazem na česko-polskou hranici: Financování euroregionů. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <http://www.ern.cz/analyza/ern_cz/cz/?D=11>

GALESKI, Maciej, Andrzej JANKOWSKI, Gerhard WATTEROTT a Jaroslav ZÁMEČNÍK. *Cross Border Co-operation 1991-1999*. [online]. Stowarzyszenie Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA: Wydawnictwo Booster, 1999, s. 30. ISBN 83-911975-2-2. Dostupné z: <<http://www.neisse-nisa-nysa.eu/ddata/28.pdf>>

Phare CBC. EUROREGION SILESIA [online]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu&open_menu=75>

INTERREG IIIA. EUROREGION GLACENSIS [online]. Dostupné z: <<https://www.euro-glacensis.cz/interreg-iiia.html>>

Společný fond malých projektů programu Phare CBC 2002 – 2003. EUROREGION SILESIA. [online]. 2004. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-02-03&open_menu=121>

INTERREG IIIA ČR - PR. EUROREGION SILESIA [online]. Dostupné z: <http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-interreg-III-o-programu2&open_menu=110>

KOŁODZIEJSKI, Marek. *Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)*. [online]. 01/2020. Dostupné z: <<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/94/evropska-seskupeni-pro-uzemni-spolupraci-esus->>

Skupiny expertu (EUREX) Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <<http://ern.cz/?D=10>>

Koordinace regionálního rozvoje v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/koreg/index.php?D=43>>

Cíl 3 - Programové období 2007 - 2013. Centrum pro regionální vývoj České republiky [online]. 2019. Dostupné z: <<https://www.crr.cz/eus/cil-3-2/>>

Nariadení strukturálních fondů pro období 2007-2013. Evropská komise [online]. [cit. 2020-07-28]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/information/legislation/regulations/2007-2013/#erdfregulation>

Program přeshraniční spolupráce Svobodný stát Sasko-Česká republika 2014 - 2020. Centrum pro regionální vývoj České republiky [online]. Dostupné z:

<<https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/interreg-v-a-svobodny-stat-sasko-ceska-republika-2014-2020/>>

Euroregion Neisse - Nisa - Nysa [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, 2017. Dostupné z: <<https://ern.cz/>>

FRÁNĚ, Luděk, Daniel KNÝ, Karel B. MÜLLER a KAMIL FLEISSNER. *Přeshraniční spolupráce v trilaterálních euroregionech Nisa a Šumava z perspektivy starostů a starostek*. Geografie [online]. Česká geografická společnost, z. s., 2020, 2020, 2020(125/2), s. 243-269. Dostupné z: <https://geografie.cz/media/pdf/geo_2020125020243.pdf>

Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa (ACC). [online]. ACC - Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa. Dostupné z: <<https://acc-ern.tul.cz/>>

Fond malých projektů. Program na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko 2014–2020 [online]. Evropská Unie. Dostupné z: <https://www.sn-cz2020.eu/cz/foerdergrundlagen/kleinprojektfonds/basisseite_11.jsp>

Interreg III. DotaceEU.cz: Zastřešující portál Evropských strukturálních a investičních fondů v ČR [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2021. Dostupné z: <<https://dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/i/interreg-iii>>

Eurocentrum Liberec [online]. Vláda České republiky, 2021. Dostupné z: <<https://liberec.eurocentra.cz/>>

Programy přeshraniční a nadnárodní spolupráce 2014 - 2020. Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2021. Dostupné z: <<https://www.crr.cz/eus/obdobi-2014-2020/>>

POSSELTOVÁ, Ivana. *Česko – německá spolupráce*. [online]. MŠ Klíček Nový Bor. Dostupné z: <<https://www.msklicek.cz/cesko-nemecka-spoluprace>>

POSSELTOVÁ, Ivana. *Historie spolupráce*. [online]. MŠ Klíček Nový Bor. Dostupné z: <<https://www.msklicek.cz/historie-spoluprace>>

POSSELTOVÁ, Ivana. *Vandrujeme krajem....* [online]. MŠ Klíček Nový Bor. Dostupné z: <<https://www.msklicek.cz/2015-05-04-09-11-38/313-vandrujeme-krajem>>

MĚSTO TURNOV. *Jawor (Polsko)*. [online]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/zahranicni-spoluprace/partnerska-mesta/jawor-polsko.html>>

MĚSTO TURNOV. *Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. [online]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/dotace-a-projekty/op-ps-cr-polsko/naucne-stezky-v-cesko-polskem-prihranici.html>>

EVROPSKÁ UNIE. *Naučné stezky v česko-polském příhraničí*. [online]. Dostupné z: <<https://keep.eu/projects/8751/Nau-n-stezky-v-esko-polsk-m--EN/>>

KRSKOVÁ, Eva. *Naučné stezky česko-polského příhraničí: Informace o probíhajících aktivitách projektu*. [online]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/filemanager/files/1071616.ppt>>

MĚSTO TURNOV. *Společná cesta k vědě a technice*. [online]. Dostupné z: <<https://www.turnov.cz/cs/mesto/dotace-a-projekty/op-ps-cr-polsko/spolecna-cesta-k-vede-a-technice.html>>

EUROREGION NISA. *Seznam schválených mikroprojektů po 10. zasedání Euroregionálního řídicího výboru dne 11.09.2019*. [online]. Dostupné z: <https://www.ern.cz/files2/FMP%20CZPL/10_E%C5%98V_Schv%C3%A1len%C3%A9%20mikroprojekty%20na%20WEB.pdf>

EUROREGION NISA. *Schválené projekty: 21. LaK*. [online]. Dostupné z: <<https://www.euroregion-neisse.de/kleinprojektefonds/saechsisch-tschechisches-programm/bewilligte-projekte/>>

BUFKA, Aleš, VEVERKOVÁ, Jana. *Obnovitelné zdroje energie: Podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé konečné spotřebě energie 2010-2019*. [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dostupné z: <<https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/statistika/obnovitelne-zdroje-energie/2020/12/Podil-OZE-na-hrube-konecne-spotrebe-energie-2010-2019.pdf>>

MLADÁ FRONTA DNES. *Sluneční elektrárny míří do kraje*. [online]. Hrádek nad Nisou- Monitor tisku. 2010. Dostupné z: <<https://www.hradek.eu/page4.aspx?zaz=837-5568>>

ZÁMEČNÍK, Jaroslav. *Demonstrační projekt „Varnsdorf - energeticky soběstačná škola“: Solární fotovoltaický systém jako zdroj obnovitelné energie , Varnsdorf*. [online]. 2007. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/files/Projekt-Demonstracni-fotovoltaicke-elektrarny-Varnsdorf.pdf>>

V AČKÁŘ, David, LORENCOVÁ, Eliška. *Bilance skleníkových plynů pro město Hrádek nad Nisou* [online]. Centrum výzkumu globální změny AV ČR: CzechGlobe. Dostupné z: <<https://docplayer.cz/1808021-Bilance-sklenikovych-plynu-pro-mesto-hradek-nad-nisou.html>>

EVROPSKÁ UNIE. *emix3 report*. Europe Direct Liberec. 2013. Ke stažení z: <<https://ern.cz/index.php?D=259>>

MĚSTO VARNSDORF. *Ukončené projekty: Informace o významnějších ukončených projektech, realizovaných se spoluúčastí dotace (město obdrželo dotační prostředky): EMIX3*. [online]. 2018. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/cz/mesto/prezentace-investicnich-ostatnich-projektu-z-dotaci/ukoncene-projekty/>>

ČMELÁK. *25 LET PRÁCE PRO LIDI A PRO PŘÍRODU*. [online]. ČMELÁK- Společnost přátel přírody. 2019. Dostupné z: <<https://www.cmelak.cz/25-let-prace-pro-lidi-a-pro-prirodu/>>

MĚSTO VARNSDORF. *1. ročník Sousedského plesu měst Varnsdorf-Großschönau-Seifhennersdorf*. [online]. 2018. Dostupné z: <<https://www.varnsdorf.cz/cz/mesto/prezentace-investicnich-ostatnich-projektu-z-dotaci/realizovane-projekty/1-rocnik-sousedskeho-plesu-mest-varnsdorf-groschonau-seifhennersdorf.html>>

MOTTL, Jaromír. *Srpnová povodeň 2010 v Hrádku nad Nisou*. [online]. Hasiči Hrádek nad Nisou. 2010. Dostupné z: <<http://www.hradek.eu/page.aspx?zaz=248-6541>>

HAJFLEROVÁ, Eva. *Česko a Sasko na odstranění povodňových škod*. [online]. Liberecký kraj. 2011. Dostupné z: <<https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page3256/starsi-udalosti/cesko-a-sasko-na-odstraneni-povodnovych-skod-n814251.htm>>

ČTK, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. *Europoslanci přiklepli Česku přes sto milionů na škody po záplavách*. IDNES.cz [online]. 2011, 6.4.2011, 2011(ZPRAVODAJSTVÍ), 1. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/europoslanci-priklepli-cesku-pres-sto-milionu-na-skody-po-zaplavach.A110406_152227_zahranicni_btw>

MĚSTO HRÁDEK NAD NISOU. *Protipovodňová ochrana a odstranění povodňových škod Hrádek n.N. – Zittau*. [online]. Dostupné z: <<https://www.hradek.eu/page4.aspx?zaz=897-2629>>

POŽÁRY.CZ. *Iveco Daily nahradí v Hrádku nad Nisou – Dolním Sedle starou Avii, hasiči převzali také protipovodňový sklad*. [online]. Liberecký kraj. 2013. Dostupné z: <<https://www.pozary.cz/clanek/74037-iveco-daily-nahradi-v>>

hradku-nad-nisou-dolnim-sedle-starou-avii-hasici-prevzali-take-protipovodnovy-sklad/>

MOTTL, Jaromír. *Město otevřelo nový protipovodňový sklad*. [online]. Hasiči Hrádek nad Nisou. 2013. Dostupné z:<
<http://www.hradek.eu/page.aspx?zaz=248-12313>>

LANGER, Jiří. *Hasiči z Horního Sedla mají nové auto, Hrádek zase sklad IZS i s ještěrkou*. [online]. Liberecký kraj. 2013. Dostupné z: <<https://www.kraj-lbc.cz/aktuality/hasici-z-horniho-sedla-maji-nove-auto-hradek-zase-sklad-izs-i-s-jesterkou-n823663.htm>>

ZIMMERMANOVÁ, Hedvika. *Další krok pro bezpečnost obyvatel Hrádku nad Nisou*. Hrádecko: Měsíčník města Hrádku nad Nisou a jeho okolí. [online]. Hrádek nad Nisou: Městský úřad v Hrádku nad Nisou, 2014, 23(1). Dostupné z:<<https://ipac.kvkli.cz/ar1-li/cs/csg/?repo=lirepo&key=77197687720>>

DOTACEEU.CZ. *Výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí*. [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Dostupné z : <<https://www.dotaceeu.cz/cs/statistiky-a-analyzy/mapa-projektu/projekty/11-interreg-v-a-ceska-republika-polsko/11-4-spoluprace-instituci-a-komunit/vymena-zkusenosti-mezi-zdravotnickymi-zachranari-v>>

MODRÁ HVĚZDA ŽIVOTA. *Projekt „výměna zkušeností mezi zdravotnickými záchranáři v polsko-českém příhraničí“ je minulostí*. [online]. Liberecký kraj. 2016. Dostupné z: <<http://modrahvezdazivota.cz/2016/10/06/projekt-vymena-zkusenosti-mezi-zdravotnickymi-zachranari-v-polsko-ceskem-prihranici-je-minulosti/>>

Informace z radnice: Usnesení rady města. Hrádecko: Měsíčník města Hrádku nad Nisou a jeho okolí. Hrádek nad Nisou: Městský úřad v Hrádku nad Nisou, 2008, 17(10), 2. Dostupné z: <https://www.hradek.eu/archiv/prilohy/m_clanek/439-2456-09--BshtvP.pdf>

8.2. - *Projekt „Společná péče o seniory v české a německé části regionu Trojzemí“: Podklad usnesení* [online]. 8.2.2010 Dostupné z:<http://www.hradek.eu/archiv/podklady/2010-01-ZM/podklady/8_2_.htm>

MĚSTO HRÁDEK NAD NISOU. *Výstavba DPS v Hrádku nad Nisou: Náklady stavby*. [online]. 2008. Dostupné z: <http://www.hradek.eu/archiv/podklady/2010-01-ZM/podklady/prilohy/8-2-_P_8.2-2%20DPS%20Rozpocet.pdf>

Co bude Euroregion Nisa dělat v roce 2010. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA [online]. EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA, 2017, 24.05.2010.

Dostupné z:

<<http://ern.cz/index.php?D=312&cmd=33&file=Aktuality&view=1&category=&id=278>>

Akademické koordinační středisko v Euroregionu Nisa. Technická univerzita v Liberci [online]. Technická univerzita v Liberci. Dostupné z:

<<https://www.tul.cz/spoluprace/akademicke-koordinacni-stredisko/>>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Mapa euroregionů v České republice (mapa)

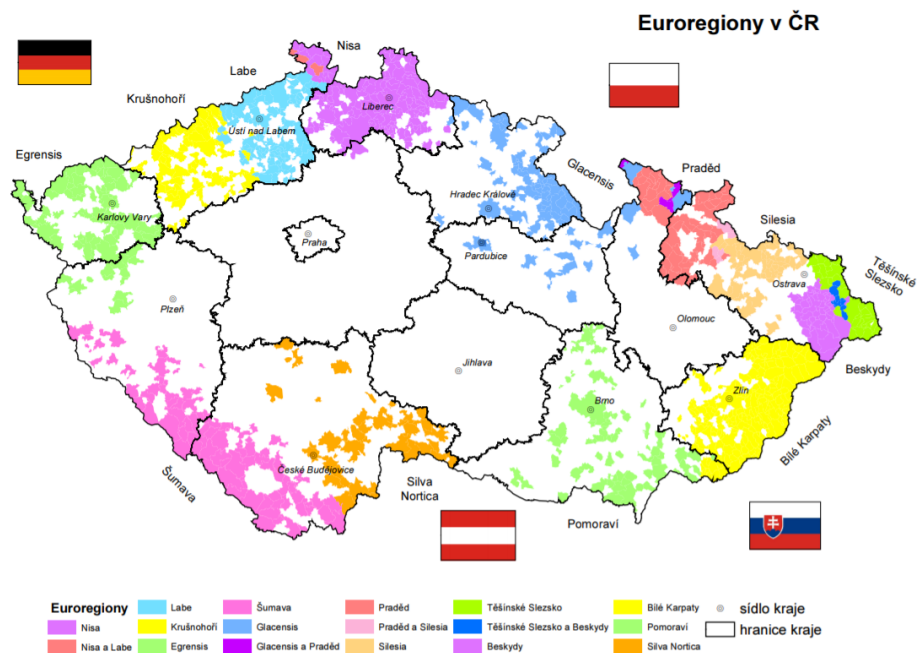
Příloha č. 2: Mapa Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa (mapa)

Příloha č. 3: Obyvatelstvo a rozloha v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

k 31.12.2019

Přílohy

Příloha č. 1: Mapa euroregionů v České republice (mapa)

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z:

<<https://www.czso.cz/documents/10180/20536602/13720501.pdf/90977299-df47-4638-8ee3-053c6cbcf516?version=1.0>>, staženo 27.7.2020

Příloha č. 2: Mapa Euroregionu Neisse - Nisa - Nysa (mapa)

Zdroj: Město Varnsdorf, dostupné z:
<<https://www.varnsdorf.cz/images/mesto/mapa-en2-x.gif>>, staženo 28.7.2020

Příloha č. 3: Obyvatelstvo a rozloha v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa
k 31.12.2019

1.1 Obyvatelstvo a rozloha v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa k 31. 12. 2019

	Počet obcí	Obyvatelstvo celkem	v tom		Rozloha (km ²)	Počet obyvatel na 1 km ²
			muži	ženy		
Česká část						
Celkem	131	433 400	212 993	220 407	2 507,0	172,9
v tom členské obce z okresu:						
Děčín	14	45 930	22 711	23 219	283,6	161,9
Česká Lípa	29	89 491	43 962	45 529	704,4	127,1
Jablonec nad Nisou	21	80 635	39 532	41 103	325,7	247,6
Liberec	52	172 941	84 988	87 953	946,0	182,8
Semily	15	44 403	21 800	22 603	247,3	179,6
Celkem	267	573 232	282 837	290 395	4 072,2	140,8
v tom okres:						
Děčín	52	129 542	64 176	65 366	908,8	142,5
Česká Lípa	57	103 300	50 985	52 315	1 072,9	96,3
Jablonec nad Nisou	34	90 667	44 453	46 214	402,3	225,4
Liberec	59	175 626	86 364	89 262	989,3	177,5
Semily	65	74 097	36 859	37 238	699,0	106,0
Německá část						
Celkem	110	552 483	271 852	280 631	4 507,0	122,6
v tom okres:						
Bautzen	57	299 758	148 084	151 674	2 395,6	125,1
Görlitz	53	252 725	123 768	128 957	2 111,4	119,7
Polská část						
Celkem	44	518 765	250 459	268 306	4 735,9	110,0
v tom město s právy okresu/okres:						
Jelenia Góra, město	1	79 061	36 714	42 347	109,2	724,0
Bolesławiecki	6	90 103	43 739	46 364	1 303,5	69,0
Jeleniogórski	9	63 591	30 760	32 831	627,1	101,0
Kamiennogórski	4	43 239	21 140	22 099	395,7	109,0
Lubański	7	54 254	26 452	27 802	428,3	127,0
Lwówecki	5	45 925	22 352	23 573	709,7	65,0
Zgorzelecki	7	89 188	43 406	45 782	838,6	106,0
členské obce z okresů mimo Euroregion	5	53 404	25 896	27 508	323,8	164,8
Euroregion						
Euroregion celkem (obce)	285	1 504 648	735 304	769 344	11 749,9	128,1
Euroregion celkem (okresy)	421	1 644 480	805 148	839 332	13 315,1	123,5

Zdroj: Český statistický úřad, Dostupné z:

<[>>](https://www.czso.cz/documents/11260/152585716/ern19t11.xlsx/2daf7ca8-5823-41ed-9d50-c7af19a5c400?version=1.7)

Teze závěrečné diplomové práce

Katedra politologie IPS FSV UK

Příjmení,
jméno: _____

Název práce: _____

Vedoucí práce: _____

Název
práce v AJ: _____

Studijní obor: _____

Semestr zadání: _____

Ak. rok podání: _____

Předpokládaný termín
dokončení: _____

Typ práce: _____

Zdůvodnění výběru práce (max 2000 znaků):

Předpokládaný cíl (max 1500 znaků):

Metodologie práce (max 1500 znaků):

Základní charakteristika tématu (max 1500 znaků):

Předpokládaná struktura práce (max 1400 znaků):

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Teze odevzdány dne:

podpis studenta/-ky

Schváleno vedoucím práce dne:

Schváleno garantkou/koordinátorem oboru dne:

podpis vedoucího práce

podpis garantky / koordinátora oboru